

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE**

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**PERSPECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT OF
ECONOMY, MANAGEMENT AND LAW:
THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 3
Part 3**

**12 березня 2018 р.
March 12, 2018**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ
INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE**

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
ЕКОНОМІКИ, УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**PERSPECTIVE DIRECTIONS OF DEVELOPMENT
OF ECONOMY, MANAGEMENT AND LAW:
THEORY AND PRACTICE**

**Збірник тез доповідей
Book of abstracts**

**Частина 3
Part 3**

**12 березня 2018 р.
March 12, 2018**

**м. Полтава, Україна
Poltava, Ukraine**

УДК 33
ББК 65

Перспективні напрямки розвитку економіки, управління та права: теорія і практика:
збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 березня
2018 р.): у 3 ч. – Полтава: ЦФЕНД, 2018. – Ч. 3. – 63 с.

У збірнику тез доповідей представлено матеріали учасників Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективні напрямки розвитку економіки, управління та права: теорія і практика» з:

Белорусский государственный экономический университет
Відокремлений структурний підрозділ «Мелітопольський коледж Таврійського державного агротехнологічного університету»
Вінницький національний аграрний університет
ДВНЗ «Закарпатська академія мистецтв»
ДВНЗ «Мукачівський державний університет»
Державний науково-дослідний інститут інформатизації та моделювання економіки
Дніпровський державний технічний університет
Дніпровський національний університет ім. Олесь Гончара
Донбаська національна академія будівництва і архітектури
Донецький національний університет економіки та торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського
Донецький національний університет ім. Василя Стуса
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
Евразийский национальный университет им. Льва Николаевича Гумилева
Экономический университет в Катовице
Житомирський національний агроекологічний університет
Інститут проблем моделювання в енергетиці ім. Г. Є. Пухова НАН України
Київський кооперативний інститут бізнесу і права
Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана
Київський національний торговельно-економічний університет
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка
Львівський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
Молдавская экономическая академия
Национальный центр законодательства и правовых исследований Республики Беларусь
Національний авіаційний університет
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського»
Національний університет «Львівська політехніка»
Національний університет «Острозька академія»
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національний університет водного господарства та природокористування
Національний університет харчових технологій
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого
Одеська національна академія зв'язку ім. О. С. Попова
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Юрія Бугая»
Рівненський державний гуманітарний університет
Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля
Тернопільський національний економічний університет
ТОВ «Агро-Овен»
Ужгородський національний університет
Українська інженерно-педагогічна академія
Університет державної фіскальної служби України
Харківський національний медичний університет
Харківський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна
Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова
Херсонський державний університет
Херсонський національний технічний університет

**Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції
«Перспективні напрямки розвитку економіки, управління та права: теорія і практика»**

**Центральноукраїнський національний технічний університет
Черкаський державний бізнес-коледж
Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича**

У збірнику тез доповідей висвітлюються результати наукових досліджень з актуальних питань економіки, управління та права.

Тематика конференції охоплює актуальні проблеми: економічної теорії та історії економічної думки; світового господарства і міжнародних економічних відносин; економіки та управління національною економікою; економіки та управління підприємствами; національної безпеки і оборони в умовах кризових явищ; продовольчої безпеки та екологічної політики в сучасному світі; економіки сільського господарства і АПК; енергоефективності економіки; економіки торгівлі та послуг; економіки промисловості; інновацій та інвестиційної діяльності; демографії, економіки праці, соціальної економіки і політики; туризму та готельно-ресторанної справи; бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту; фінансів, банківської справи, страхування; математичних методів, моделей та інформаційних технологій в економіці; статистики; маркетингу; менеджменту; загальнотеоретичних питань правознавства; актуальних проблем розвитку цивільних, господарських, екологічних та трудових правовідносин; розвитку адміністративного та митного права в Україні та світі; національного права держав в умовах глобалізації.

Видання розраховане на науковців, викладачів, працівників органів державного управління, студентів вищих навчальних закладів, аспірантів, докторантів, працівників державного сектору економіки та суб'єктів підприємницької діяльності.

ЗМІСТ
CONTENTS

СЕКЦІЯ 17. ТУРИЗМ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННА СПРАВА SECTION 17. TOURISM AND HOTEL-RESTAURANT BUSINESS	7
<i>Влащенко Н. М.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ.....	7
<i>Курманбаева К. Д.</i> РАЗВИТИЕ СОБЫТИЙНОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ.....	8
СЕКЦІЯ 18. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ SECTION 18. ACCOUNTING, ANALYSIS, AND AUDIT	12
<i>Браценюк М. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ	12
<i>Вагнер І. М., Пришляк Г. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НОУ-ХАУ, ЯК ДІЄВОГО ІНСТРУМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА	13
<i>Гарна І. В., Абрамова О. С.</i> СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	16
<i>Гевлич Л. Л.</i> СТАНДАРТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ОСВІТИ: КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД.....	17
<i>Димніч В. В.</i> ОЦІНКА СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	19
<i>Димніч В. В.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА СКЛАДУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ	21
<i>Зиль М. І.</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	23
<i>Koliesnichenko A. S.</i> EBIT AND EBITDA MEASURES IN COMPANY ACCOUNTING AND REPORTING	25
<i>Коротасєва І. Р., Любченко В. С.</i> ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	26
<i>Лисенко М. О., Фурса О. М., Ягодзінська Ю. І.</i> ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	29
<i>Махinya І. М.</i> НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ.....	30

Обухова О. А. НЕЗАВЕРШЕННОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ЗАТРАТЫ, ФОРМИРУЮЩИЕ КРАТКОСРОЧНЫЙ АКТИВ	32
Рета М. В. ЯКІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ	34
Цугульски Ю. БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ У ЭКОНОМИЧЕСКИХ СУБЪЕКТОВ МОЛДОВЫ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ	35
СЕКЦІЯ 19. СТАТИСТИКА SECTION 19. STATISTICS	38
Ліндаєв Д. В., Лободзинська Т. П. СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ДИНАМІКИ ВАЛОВОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ В УКРАЇНІ	38
СЕКЦІЯ 20. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ПИТАННЯ ПРАВОЗНАВСТВА SECTION 20. THEORETICAL QUESTIONS OF LAW	40
Мовчан І. В. ЕВОЛЮЦІЯ ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА ЗА ЧАСІВ ЯРОСЛАВА МУДРОГО	40
Сосонська А. І. ПЕРЕДУМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО – ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ	41
Шрамова О. С. ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДИТИНИ НА ПРЕНАТАЛЬНІЙ СТАДІЇ РОЗВИТКУ	43
СЕКЦІЯ 21. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНИХ, ГОСПОДАРСЬКИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН SECTION 21. ACTUAL PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF CIVIL, ECONOMIC, ENVIRONMENTAL, AND LABOR RELATIONS	45
Гук М. В. ОДНОСТОРОННИЙ ОТКАЗ ОТ ИСПОЛНЕНИЯ ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, ВЫТЕКАЮЩЕГО ИЗ ДОГОВОРА НА ОКАЗАНИЕ ИНЖЕНЕРНЫХ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ.....	45
Даценко Л. В. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	46
Кошечая Л. І. ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УПРАВЛІННЯ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ	48
Кошечая Л. І. ЗАХИСНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ КОНТРАКТІВ	50

<i>Покрас О. С.</i> РОЛЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СИСТЕМІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ЧЕРЕЗ НОРМИ ТРУДОВОГО ПРАВА.....	52
СЕКЦІЯ 22. РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА МИТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ SECTION 22. DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE AND CUSTOMS LAW IN UKRAINE AND THE WORLD	54
<i>Ищенко Л. В.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ: ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УСПІШНОГО РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ.....	54
<i>Яринко Б. В.</i> АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АРБИТРАЖНОГО КЕРУЮЧОГО.....	56
СЕКЦІЯ 23. НАЦІОНАЛЬНЕ ПРАВО ДЕРЖАВ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ SECTION 23. NATIONAL LAW OF THE STATES IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION	58
<i>Бідюк Д. А.</i> ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ	58
<i>Мельничук І. С.</i> РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	59
<i>Пущик І. М.</i> ФОРМИ ЗВЕРНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ	60
<i>Шапенко Л. О., Кузьо Ю. В.</i> ПРАВОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА СУЧАСНУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	62

ОСОБЛИВОСТІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ САНАТОРНО-КУРОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Наукова література визначає сферу рекреації як сукупність підприємств, установ і організацій, які здійснюють діяльність з організації, виробництва і надання рекреаційних послуг як послуг із забезпечення і відновлення здоров'я, задоволення культурних, інтелектуальних потреб, підтримці духовного і фізичного розвитку особистості, нормальної життєдіяльності людини [1]. До рекреаційної відносять санаторно-курортну, туристську, фізкультурно-оздоровчу, культурно-розважальну діяльності, об'єднаних однією метою.

За своєю суттю рекреаційні послуги неоднорідні, хоча мають багато спільного. Через відсутність законодавчого визначення рекреаційних послуг, рекреаційні підприємства мають указувати в своїх установчих документах конкретні види таких послуг, деякі з яких відносяться до видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню.

Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 р. № 1775-III [2] (в останній редакції від 02.03.2015 р. № 222-VIII Закон змінив назву: «Про ліцензування видів господарської діяльності»). Цей Закон регулює суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає повний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлює уніфікований порядок їх ліцензування, нагляд і контроль у сфері ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у цій сфері.

До функцій органів державної податкової служби, відповідно до Закону України від 4.12.1990 р. № 509-XII «Про державну податкову службу в Україні» [3] (зі змінами та доповненнями), зокрема, входить контроль за наявністю ліцензій на провадження деяких видів підприємницької діяльності.

Згідно зі ст. 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» ліцензуванню підлягають такі види господарської діяльності: туроператорська діяльність; медична практика, до якої відносяться деякі напрямки лікувально-оздоровчої діяльності в санаторно-курортних установах; перевезення пасажирів, небезпечних вантажів і небезпечних відходів річковим, морським, автомобільним, залізничним і повітряним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів і вантажів автомобільним транспортом та інші види діяльності.

До того ж у випадках, коли перевезення пасажирів і багажу здійснюється транспортом, що перебуває у власності рекреаційного підприємства, ліцензуванню підлягає надання послуг з перевезення пасажирів і багажу відповідним видом транспорту.

Санаторно-курортна діяльність в багатьох країнах віднесена до туристської та ліцензується на умовах останньої. Вітчизняне законодавство не передбачає ліцензування такої діяльності, хоча деякі з напрямів її здійснення відносяться до медичної практики, а отже ліцензуються згідно з Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності».

Отже, ті види діяльності, які відносяться до санаторно-курортної, але не підпадають під визначення медичної практики, залишаються фактично поза контролем держави.

На сьогодні окрім ліцензування санаторно-курортної діяльності рекреаційні заклади підлягають обов'язковій державній акредитації, у разі надання оздоровчих послуг, та обов'язковій та добровільній сертифікації як підприємства, що надають послуги

розміщення та харчування. Саме завдяки процедурам акредитації та сертифікації забезпечується контроль якості рекреаційних послуг, які не охоплені ліцензуванням.

Для поліпшення нормативно-правового регулювання розвитку санаторно-курортної діяльності в Україні, зокрема системи ліцензування, необхідно вдосконалити процес управління санаторно-курортним комплексом, виділивши його в окрему управлінську ланку як на державному, так і на регіональному рівні. Виокремлення санаторно-курортного комплексу в окрему управлінську одиницю дозволить вносити корективи в нормативно-правові документи, які регулюють зазначену діяльність, з урахуванням специфіки функціонування рекреаційних підприємств.

Список літератури

1. Провоторова С. В. Ліцензування як засіб державного регулювання в сфері рекреації / С. В. Провоторова // Матеріали доповідей III науково-практичної конференції «Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою». – Бердянськ : АУІТ «АРИУ», 2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/provotorova.

2. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : Закон України від 01.06.2000 р. № 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v_493800-00.

3. Про державну податкову службу в Україні: Закон України від 4.12.1990 № 509-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/509-12/ed20120413>.

УДК 338.48

Курманбаева К. Д.

студентка 2 курсу,
спеціальність «Туризм» економічний факультет,
Евразійський національний університет
ім. Льва Николаевича Гумилева

Научный руководитель:

Омарова К. А.

магістр економіки, старший преподаватель,
Евразійський національний університет
ім. Льва Николаевича Гумилева

РАЗВИТИЕ СОБЫТИЙНОГО ТУРИЗМА В КАЗАХСТАНЕ

Туризм – одна из важных сфер деятельности современной экономики, нацеленная на удовлетворенность потребностей людей и повышение качества жизни населения.

Одним из его важнейших видов является Event-туризм, то есть туристская деятельность, связанная с разными важными социальными событиями, а также редкими природными явлениями, которые могли бы привлечь туристов своей уникальностью, необычностью, неповторимостью. Event-туризм – довольно таки новый вид туризма. Основным и особенным отличием данного вида туризма считается то, что цель поездки направлена на какое-либо событие.

В Западной Европе, к примеру, к более важным культурным событиям, несомненно, относятся кинофестивали в Каннах и Венеции, Зальцбургский музыкальный фестиваль, Венские оперные балы.

Наибольшую часть туристов притягивают различные карнавалы и народные праздники, имеющие как длительную, так и совсем молодую историю, проводимые в Венеции и Кельне, бега быков в Памплоне, помидорная битва «Томатина» в Буньоле, пивной фестиваль «Октоберфест» в Мюнхене. Крупнейшие выставочные события, такие, как аэрокосмический салон в Ле Бурже, Женевский автосалон, выставка цветов в Челси, стали наиважнейшими событиями event-туризма, притягивающие не только специалистов, непосредственно для которых и устраиваются данные события, но и немало туристов из разных уголков земли.

Событийный туризм – направление очень увлекательное. Этот вид туризма дает возможность опытным путешественникам стать живыми свидетелями величайших событий

в мире спорта, культуры, искусства. Появился и молодежный событийный туризм. Является новой категорией event-туризма, которая позволяет туристам не только наблюдать все происходящее со стороны, а также и активно принимать участие в нем.

К сожалению, в Казахстане event-туризм не стал видимой частью сферы туризма государства. Мероприятия в республике национального и международного уровня еще не стали достоянием мировой общественности, предметом привлечения целевой аудитории, которая представляет собой в основном состоятельных туристов с прибылью выше среднего. Иными словами, этот вид туризма еще не приобрел широкого распространения в Казахстане и не проявляет значительного воздействия на экономику туристской отрасли, в то время как в иных государствах он уже давно приносит значительные доходы от проведения национальных фестивалей и праздников, театрализованных шоу, фестивалей кино и театра, музыки и музыкальных конкурсов, гастрономических фестивалей, фестивалей и выставок цветов, модных показов, аукционов, спортивных событий, международных технических салонов.

Именно поэтому тема статьи довольно актуальна. И интерес к ней определяется еще и тем, что event-туризм как разновидность еще не нашла четкого отражения и в теории туризма. Event-туризм до этих дней все еще не получил конкретного определения и всячески трактуется не только специалистами, но и туристскими организациями. Существует немало дефиниций событийного туризма.

Событийный туризм – поездки на самые необыкновенные события во всех уголках мира: различные фестивали, национальные праздники, неповторимые выступления любимых певцов, которые в ближайшее время не собираются в вашу страну, город.

Событийный туризм – может быть возможностью посетить чемпионат мира по футболу, отдавать голос на Евровидении, или даже примерить другой образ на одном из уникальных национальных фестивалей.

Однако, как новое социально-экономическое явление он недостаточно изучен.

Прежде чем погружаться в текущие проблемы событийного туризма, нужно целесообразно раскрыть содержание понятия «событийный туризм».

Мероприятия событийного туризма имеют большое экономическое значение. На момент их проведения осуществляется деятельность всех объектов туристской индустрии. Потребность значительно превосходит предложение. Можно увидеть возрождение местных культурных традиций, обычаев, развитие народного творчества.

Главной особенностью событийного туризма является то, что каждый год появляются новые различные туры, которые чаще всего из случайных переходят в разряд регулярных.

Этим самым, к важным характерным чертам event-туризма можно отнести то, что в базе социальных событий лежат обычаи и традиции, события применяются для формирования тур.продукта, совершается единая связь с иными разновидностями туризма (деловым, религиозным, гастрономическим, спортивным и др.)

На сегодняшний день событийный туризм классифицируют чаще всего по масштабу событий на события национального или международного уровня. По мнению специалистов из разных стран, event-туризм также можно классифицировать на ряд видов по таким критериям, как тематика события. Неслучайно в event-туризме акцентируют несколько тематических видов, таких как: национальные фестивали и праздники, театрализованные шоу, фестивали кино и театра, гастрономические фестивали, фестивали и выставки цветов, показ мод, международные аукционы, музыкальные фестивали и музыкальные конкурсы, события в мире спорта, состязания «Формула-1».

В современной отечественной и зарубежной литературе выковано множество подходов к установлению понятия «туризм». Эти подходы основываются на разных признаках и могут быть объединены в ряд групп, которые возможно применять и для установления понятия «event-туризм». Он включает в себя ряд событий культурного, спортивного, этнографического, выставочного характера. Но вовсе не все из проводимых событий следует причислять к нему, лишь те, которые дают ту или иную прибыль и, таким образом, могут расцениваться ресурсной составляющей места их выполнения. Event-туризм –

неповторимая возможность стать очевидцем самых больших происшествий в обществе спорта, культуры и искусства.. Такого рода события останутся в нашей памяти, и будет напоминать самые важные и яркие моменты жизни.

Исследование нынешнего состояния рынка event-туризма, возможностей его формирования и вклада в мировую и национальную экономику весьма значим, так же как и анализ мировых центров event-туризма. Это поможет определить возможности для формирования этого вида туризма в Казахстане.

На наш взгляд, в Казахстане event-туризм существует сам по себе, не являясь объектом особого внимания со стороны Комитета индустрии туризма и туроператоров. Данный вопрос возможно решить в присутствии обстоятельств не только особого контроля к важным мероприятиям в Казахстане, но и применяя их в свойстве основных принципов с целью формирования новейших event-туров.

С учетом описанного немаловажно предоставить никак не только лишь теоретическое обоснование этому относительно новому и чрезвычайно увлекательному виду туризма, но и отыскать полезные решения в пользу последующего его формирование в Казахстане.

Рассмотрим пути последующего формирования событийного туризма в Казахстане. Большим событием в event-туризме на территории Казахстана является 28 зимняя Универсиада-2017. Важно отметить, что всемирно известные универсиады в первую очередь по своей значимости, составу участников уступают лишь олимпиадам. Те страны, которые хотели бы провести у себя Олимпийские игры, набираются опыта в проведении студенческих игр.

В августе 2016 г. было завершено строительство всех объектов, а затем начался период их сертификации и проведения контрольных соревнований. Это помогло вложить основы предстоящего казахстанского спорта, ориентированного на личные способности.

В 2017 г. Всемирная Зимняя Универсиада открылась в городе Алматы – самом крупном мегаполисе Казахстана. Организация Всемирно известных студенческих спортивных состязаний в городе Алматы стало еще одним этапом поддержания авторитета Казахстана на международной арене в соответствии со «Стратегическим планом развития Казахстана до 2030 года», утвержденным лидером нации Н. А. Назарбаевым [3].

Алматы содержит практику проведения международных спортивных соревнований. Одними из крупнейших стали седьмые Зимние Азиатские Игры 2011 года. Спортивные объекты которые были построены для проведения Азиады, послужили основой для инфраструктурной подготовки 28 Зимней Универсиады-2017.

Также, был задействован международный комплекс лыжных трамплинов «Сункар», Дворец спорта им. Балуана Шолака и Лыжный биатлонный стадион в Алматинской области. Помимо этого, участников соревнований принял всемирно известный высокогорный каток

«Медеу» и горнолыжный курорт «Шымбулак». Кроме того, были построены новые объекты такие как – Ледовый дворец, Ледовая арена и Атлетическая деревня. На Зимней Универсиаде-2017 были представлены восемь обязательных видов спорта – это фигурное катание, шорт-трек, горные лыжи, сноуборд, биатлон, лыжные гонки, хоккей с шайбой, керлинг, а также еще 4 вида спорта, которые вправе включить принимающая страна. Так, нашей стороны были предложены прыжки на лыжах с трамплина, лыжное двоеборье, конькобежный спорт и фристайл.

Еще одно событие международного уровня в нашей стране – это проведение в Астане 67-й международной специализированной выставки ЕХРО-2017, заявку на которую проявили инициативу 103 страны. ЕХРО-2017 стала одной из первых выставок такого уровня, проводимых в Содружестве Независимых Государств.

Всемирная выставка в Астане длилась сроком 3 месяца. В ней приняли участие около 100 стран мира и около 10 международных организаций. Выставку посетило примерно 4 млн человек. Темой ЕХРО-2017 – «Энергия будущего», выставка была посвящена альтернативным источникам энергии и «зеленым» технологиям, что позволит привлечь лучшие мировые технологии энергосбережения, новые разработки и технологии использования существующих альтернативных энергоисточников, таких, как энергия

солнца, ветра, морских, океанических и термальных вод. Выставка сыграла очень важную роль для системной диверсификации экономики и технологической модернизации производственных мощностей и научной базы страны.

Проведение такого масштабного мероприятия придало новый значительный импульс развитию малого и среднего бизнеса. Основное развитие получили: гостиничный, ресторанный бизнес, так как в момент проведения выставки значительно увеличился спрос на данный вид услуг, позволив субъектам малого и среднего бизнеса выйти на новый, более масштабный уровень. Выставка позволила привлечь значительные частные инвестиции в строительство выставочных объектов и инфраструктуры столицы. В период проведения EXPO столица Казахстана наполнилась звуками различных культур со всех уголков света. Ежедневно на территории выставки проходили концерты, шоу, национальные дни и другие развлекательные мероприятия. Также необходимо отметить, что на протяжении всей цирк «*Cirque du Soleil*», что также повлияло на прирост посетителей.

В Астане в рамках строительства городка EXPO-2017 было введено 1 млн квадратных метров жилья, которое соответствует «зеленым» технологиям. Городок, построенный в рамках выставки EXPO-2017, станет в скором времени одним из самых качественных и комфортных районов Астаны. Было создано немало недвижимости: 0,5 миллиона квадратных метров до EXPO и 0,5 миллиона – после выставки. И основная отличительная черта – эти дома будут созданы согласно основным всем принципам устойчивого развития и «зеленых» технологий. Они будут энергоэффективными, то есть счета по коммунальным услугам для жителей будут наименьшие, также при постройке домов будут учитываться международные стандарты. В городке для улучшения комфортабельности размещены отели, фитнес-центры, магазины, школы и детские сады. При всем этом павильоны EXPO после выставки не были снесены. Сфера «Нур Әлем» будет в работать в качестве музея. Сейчас на территории выставки идут работы по реконструкции, которые продолжатся до декабря 2018 года. Открытие всей территории выставки ожидается в декабре 2018 года [2].

Ни один объект не останется неиспользованным, все объекты будут использоваться на нужды астанчан и туристов. После окончания выставки люди до сих пор приезжают в этот городок, как в архитектурное чудо.

Туристы с других стран проявляют большой интерес к нашей стране. Заинтересованность к Казахстану растет с каждым годом все больше и больше. Огромное количество туристов и путешественников со всего мира привлекает необыкновенный колорит и облик древнего Казахстана. Для тех, кто жаждал новых ощущений, в Казахстане привлекательными для путешественников стали молодая столица Астана и город Алматы. Также некоторые туристы посетили близлежащие города такие как: Караганда, Павлодар, Костанай.

Следует выделить, что наша страна имеет необходимость в событийных мероприятиях международного уровня, таких, как 28 Зимняя Универсиада-2017, EXPO-2017, которые помогут заявить о нашей стране на мировой арене как о стране, имеющей богатую историю, кроме того довольно таки интересную, а также как о государстве, которое на сегодняшний день старается быть во главе судьбоносных процессов модернизации экономики и всех сторон жизни общества, что поднимет интерес к Казахстану на международном рынке. Поэтому на основе знакомства казахстанских и зарубежных туристов с уникальными событиями международной жизни в Казахстане – Универсиады-2017 и EXPO-2017 появится дополнительный импульс к дальнейшему развитию event-туризма в стране как перспективного и динамично развивающегося вида туризма.

А самое главное, по словам специалистов, при условии успешной реализации национальных туристских проектов к 2020 году поток туристов в Казахстан возрастет почти в 2 раза и составит 8 миллионов человек в год.

Список литературы

1. Событийный туризм как одно из направлений развития современного туристского рынка [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://elibrary.ru/item.asp?id=21394642>.
2. Когда заработает музей в сфере «Нур Алем» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/kogda-zarabotaet-muzey-v-sfere-nur-alem-326937.
3. Универсиада 2017 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://genkonsul.de/universiada2017>.

УДК 657.1

Браценюк М. С.
студентка III курсу, гр. ОА-31,
Національний університет водного
господарства та природокористування

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО БІЗНЕСУ

В умовах ринкової економіки розвиток малого підприємництва – це ключ до інновацій, удосконалення, підвищення продуктивності та ефективнішої конкуренції. Водночас бухгалтерський облік є особливо важливою функцією ефективного управління малими підприємствами.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]:

1. Мікропідприємствами є підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – до 350 тисяч євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тисяч євро; середня кількість працівників – до 10 осіб.

2. Малими є підприємства, які не відповідають критеріям для мікропідприємств та показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких критеріїв: балансова вартість активів – до 4 мільйонів євро; чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 мільйонів євро; середня кількість працівників – до 50 осіб.

Організація обліку на підприємствах малого бізнесу має відповідати всім вимогам обліку, тобто забезпечувати інформаційну, контрольну та аналітичну функції. Облік на малих підприємствах повинен бути максимально спрощений. Облікова політика на малих підприємствах повинна бути затверджена спеціальним наказом про облікову політику.

Бухгалтерський облік на підприємстві малого бізнесу починається з вибору форми його організації. З передбачених законом пріоритетною формою на сьогодні вважається створення бухгалтерської служби на чолі з головним бухгалтером. Така форма є традиційною і більшість підприємств до сьогодні орієнтуються саме на неї. Але малим підприємствам з невеликою кількістю працівників, обсягом валового доходу та кількістю господарських операцій не завжди доцільно тримати в штаті бухгалтера з оплатою за посадовим окладом. Таким підприємствам вигідніше укладати господарські договори з виконавцями бухгалтерського обліку – суб'єктами підприємницької діяльності – фізичними чи юридичними особами [2].

Головний бухгалтер здійснює формування облікової політики, відповідальним за зміст облікової політики визначено керівника підприємства. Зміни до наказу про облікову політику підприємства вносяться лише за обставинами, які передбачаються законодавством в додатки до облікової політики.

У наказі про організацію бухгалтерського обліку підприємство зазначає такі моменти [3]:

- вибір спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку;
- встановлення правил документообороту і технології обробки облікової інформації;
- використання спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку (передбачає тільки синтетичні рахунки, кількість яких становить 25, 9 клас рахунків не включається);
- встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Відповідно до наказу про облікову політику на підприємстві ведеться бухгалтерський і статистичний облік та звітність в порядку, що встановлюється чинним законодавством.

На малих підприємствах бухгалтерський облік складається з первинного обліку (документування господарських операцій), поточного обліку (хронологічні та систематичні відображення господарських операцій на підставі первинних документів у реєстрах бухгалтерського обліку) та узагальнюючого обліку (підготовка фінансової звітності, контрольних та аналітичних таблиць) [3].

Важливим елементом організації обліку на малому підприємстві є вибір форми ведення обліку. За умови невикористання автоматизованих форм обліку, для малих підприємств можливе застосування реєстрів обліку у трьох варіантах. Серед них – загальна форма обліку, як і для великих підприємств, з використанням журналів чи журналів-ордерів та Плану рахунків згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 р [2].

На малих підприємствах доцільно застосовувати ведення нагромаджуваних документів, які дозволяють проводити записи однорідних господарських операцій в міру їх здійснення на протязі місяця чи періоду виконання робіт [3].

Для суб'єктів малого підприємництва передбачена можливість складання Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва (форми №1-м, 2-м) та Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва (форми №1-мс та 2-мс). Так, відповідно до підпункту 3 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України – юридичні особи – платники єдиного податку третьої групи (юридичні особи), для складання Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат.

Отже, успішне функціонування будь-якого малого підприємства не можливе без відповідним чином організованої системи обліку. На малому підприємстві до певної межі можливе скорочення і спрощення обліку. Поряд із прагненням найменших витрат часу на його ведення, необхідно пам'ятати про діючі вимоги щодо організації обліку, визначені нормативними актами.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV / [Електронний ресурс] // Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
2. Левченко З. М. Організація обліку на підприємствах малого бізнесу / З. М. Левченко // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Випуск 2 (7), том 1. – Полтава: ПДАА, 2013. – С. 181 – 185.
3. Шайхет И. О. Особливості обліку на підприємствах малого бізнесу / И. О. Шайхет // Modern Directions of Theoretical and Applied Researches 2016 / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer42/238.pdf>.

УДК: 658.589

Вагнер І. М.

к. е. н., старший викладач кафедри обліку і оподаткування,
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»,

Пришляк Г. В.

к. е. н., викладач кафедри обліку і оподаткування,
Львівського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НОУ-ХАУ, ЯК ДІЄВОГО ІНСТРУМЕНТУ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день, суб'єкт підприємницької діяльності, маючи у своєму активі продукт інтелектуальної власності, чудово розуміє, що він має певну ринкову вартість, а тому, знаючи його вартість, може розпоряджатися ним на свій розсуд: здати в оренду, продати, передати в заставу для отримання кредиту, збільшити власний капітал тощо. Тобто цей продукт, часто не маючи матеріально-речової форми, може виступати і як товар, і як капітал.

Слід відмітити, що сучасна практика ведення бізнесу характеризується надто високим ступенем невизначеності щодо оцінювання та обліку різноманітних видів нематеріальних цінностей, зокрема таких, як ноу-хау, яке здатне генерувати суттєві економічні вигоди та бути основою фінансової стабільності підприємства.

Отже, термін «ноу-хау» фактично розглядають як конфіденційну інформацію технічного, організаційного (управлінського), комерційного, виробничого та іншого характеру. Тобто «ноу-хау» – це режим конфіденційності створеного працівником технічного рішення, що складається з даних, які є загальновідомими самі по собі, але становлять виняткову цінність у своїй сукупності саме в певному поєднанні [1].

Об'єктами майнових прав на ноу-хау можуть бути: матеріальні носії інформації про ноу-хау, у тому числі оригінальні (виготовлені авторами) носії інформації про ноу-хау, у вигляді документів і (або) натуральних зразків яких-небудь виробів, що буває рідко і вважається досить небажаним, і копій (тиражу) оригінальних носіїв інформації що можуть мати вигляд; матеріальні продукти, виготовлені відповідно до конкретного ноу-хау [2, с. 34].

Права на ноу-хау виділені в особливу групу нематеріальних активів. Для того, щоб можна було обліковувати ноу-хау як об'єкти нематеріальних активів, необхідна наявність таких документів:

– документи, що підтверджують факт створення цих активів, наприклад, кошториси витрат;

- накази про віднесення конкретних об'єктів до ноу-хау;
- акти приймання-передачі для обліку введення об'єктів в експлуатацію;
- положення (інструкції) про службові і комерційні таємниці;
- протоколи визначення строків корисного використання об'єктів ноу-хау.

За класифікацією необоротних активів, відповідно до п. 5 П(с)БО 8 «Нематеріальні активи», ноу-хау відноситься до прав на об'єкти промислової власності субрахунку 124. В обліку ноу-хау відображається аналогічно до прав інтелектуальної власності, а саме: за дебетом рахунку 124 «Права на об'єкти промислової власності» відображається придбання або отримання внаслідок розробки ноу-хау; за кредитом – вибуття внаслідок продажу, безоплатної передачі або неможливості отримання підприємством надалі економічних вигід від його використання; для нарахування зносу використовують рахунок 133 «Накопичена амортизація необоротних активів». Для організації обліку витрат підприємства на придбання ноу-хау або його створення власними силами використовують субрахунок 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів» рахунку синтетичного обліку 15 «Капітальні інвестиції». Строк дії права користування встановлюється відповідно до правовстановлюючого документа, але не менш як на 5 років. Якщо відповідно до правовстановлюючого документа строк дії права користування нематеріального активу не встановлено, такий строк корисного використання визначається платником податку самостійно, але не може становити менше двох та більше 10 років.

Проблемною є оцінка об'єкта ноу-хау, створеного підприємством самостійно. Відповідно до законодавства, майнові права інтелектуальної власності можуть бути вкладом до статутного капіталу юридичної особи, у випадку, якщо один із засновників виявить бажання внести свою частку саме таким чином. Очевидно, що внесення ноу-хау до статутного капіталу означає подальше включення до балансу. При цьому, варто розуміти, що ноу-хау розроблене компанією, яка вже існує, можна поставити лише на баланс. Отримані внаслідок розробок результати, у т.ч. «ноу-хау», можуть визнаватися нематеріальними активами як права на об'єкти промислової власності або об'єкти права інтелектуальної власності. Відповідно до п. 7 П(С)БО 8 та п. 2.2 Методичних рекомендацій № 1327, запатентовані технологічні знання, отримані внаслідок розробки, відображають у балансі як нематеріальні активи за умови, що підприємство має:

Але, перш ніж зарахувати ноу-хау, як актив на баланс, потрібно пересвідчитися, що такий об'єкт відповідає ознакам нематеріального активу. Для цього проводиться

аналіз ознак нематеріального активу та витрат на дослідження або розробки (результат досліджень).

Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

Підприємством, на підставі обґрунтованих розрахунків приймається рішення щодо відповідності активів критеріям, установленим до нематеріальних активів. Таке рішення зазначається в Акті введення в господарський оборот.

Придбані (створені) нематеріальні активи зараховуються на баланс підприємства за первісною вартістю, яка включає ціну придбання, невідшкодовані непрямі податки й інші витрати, безпосередньо пов'язані з придбанням та доведенням нематеріальних активів до стану, придатного для використання. Варто зауважити, що оподаткування при цьому мінімальне через те, що дана операція не оподатковується податком на прибуток і підприємство отримує право на податковий кредит по ПДВ на суму внесеного нематеріального активу. Якщо інвестор не є платником ПДВ, то обов'язків по ПДВ в обох сторін не виникає. Відбувається державна реєстрація внесених змін в установчих документах. Відображається зміна уставного фонду підприємства: Дт46 Кт40. ОІВ вносяться в уставний фонд: Дт12 Кт46 [3].

Зокрема, оплата реєстрації юридичного права, збір за подання заявки про реєстрацію об'єкта права інтелектуальної власності, збір за публікацію відомостей про видачу свідоцтва, патенту, сплата державного мита за видачу свідоцтва, патенту тощо – це все складові нематеріальних активів (п. 17 П(С)БО 8, п. 2.11 Методичних рекомендацій № 1327).

Інтелектуальна власність на підприємстві може придбуватися як безкоштовно (безоплатно) отримана, в результаті обміну (бартеру), в результаті розробки тощо. Первісна вартість нематеріальних активів внаслідок обміну дорівнює залишковій вартості переданого об'єкта. Вона визначається як різниця між первісною вартістю і сумою нарахованого зносу. Якщо залишкова вартість перевищує його справедливую вартість, то первісна вартість в такому випадку дорівнює справедливій вартості переданого об'єкта. Первісна вартість безоплатно отриманих нематеріальних активів також дорівнює справедливій вартості на дату їх отримання [4].

Отже, об'єкти інтелектуальної власності, в тому числі ноу-хау, можна вносити до статутного капіталу замість майна, грошей та інших матеріальних цінностей, а відтак, потрібно ставити на баланс як нематеріальний актив. Варто зазначити, ускладнює внесення до статутного капіталу внеску у вигляді об'єктів інтелектуальної власності передбачена законом спеціальна форма розпорядження майновими правами на інтелектуальну власність. Відповідно ст. 1107 ЦК України це може бути винятково письмовий договір [5].

Світова практика використання терміна «ноу-хау» пов'язує з технічним рішенням, методами та способами виробництва і використання технологічних процесів й приладів. Тобто, ноу-хау – це певні секрети технологій виробництва, які представляють певну інформацію, що виходить за рамки загальних відомостей про об'єкт. При цьому, найчастіше саме ноу-хау визначає найбільш ефективний спосіб функціонування об'єкта техніки. Охорона ноу-хау як об'єкта права інтелектуальної власності здійснюється шляхом нормативного закріплення особливого способу охорони – забезпечення режиму конфіденційності інформації, що становить його зміст [6].

Список літератури

1. Оприбуткування ноу-хау: чи можливо [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.xn--80aayuiacs0c.com.ua/load/doklady/doklady/nou_khau_ta_kommercijna_taemnicja_spivvidnoshennja_ponjat/20-1-0-4669.
2. Кунцевич В. Про «ноу-хау» / В. Кунцевич // Інтелектуальна власність. – 2005. – № 4. – С. 32 – 38.
3. Мазуренко А. А. Особливості обліку об'єктів інтелектуальної власності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_NNP_2009/Economics/50669.doc.htm.
4. Попова І. Інтелектуальна власність – це не страшно [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dftk.com.ua/debet/ukr/2001/32/32pr6.html>.
5. Ноу-хау як актив підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://olans.com.ua/2017/07/18>.
6. Фатенок-Ткачук А. О. Ноу-хау як об'єкт в обліку / А. О. Фатенок-Ткачук, К. Ю. Кальчук // Економіка і суспільство. – 2017. – Випуск № 10. – С. 823 – 826.

УДК 336.226

Гарна І. В.

студентка 4 курсу, спеціальність «Фінанси та кредит»,
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»,

Абрамова О. С.

к. е. н, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування,
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ АКЦИЗНОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ

Акцизний податок є одним із найдавніших форм оподаткування в світі. Бурхливий розвиток торгівлі сприяв розвитку акцизного оподаткуванню, так як саме у ті часи акцизи були прості в адмініструванні та їх стягнення забезпечувало стабільне наповнення казни держави. У ХХ ст у США та Європі почали активно застосовувати регулюючі властивості акцизів.

Дослідженням акцизного оподаткування займалися багато вчених, зокрема це О. Данілов, В. Коротун, І. Майбуrow, Т. Паєнтко, А. Соколовська, О. Фрадинський та ін. Зазначені фахівці зробили вагомий внесок у дослідження еволюції оподаткування, механізми функціонування акцизних податків, їх впливу на економічний розвиток країни.

На сьогодні акциз визначають, як один із видів непрямих податків на товари які не відносяться до товарів першої необхідності, але їх рівень рентабельності є надзвичайно високий. До таких товарів відносять тютюнові та алкогольні вироби, паливо, автомобілі. Хоча акцизи є одним із найефективніших інструментів податкової політики, все ж таки вони мають як ряд переваг, так і недоліків (табл. 1).

Таблиця 1

Переваги та недоліки акцизного оподаткування

Переваги	Недоліки
Нейтральність щодо вибору між поточними та майбутнім споживанням	Впливають на ціни
Прийнятність для економічно активного населення	Не повною мірою враховують платоспроможність споживачів, оскільки за однакових умов споживання індивіди мають різну платоспроможність
Велика фіскальна ефективність, так як їх база менш чутлива до економічних коливань	Становлять велику частку в доходах малозабезпечених верств населення, а тому й вважаються менш справедливими
Можливість оподатковувати доходи, які не були оподатковані податком на доходи	Обмежують споживання, що в подальшому може призвести до скорочення виробництва
Легкість адміністрування, адже кількість платників акцизу менша, ніж кількість платників податку	Зменшують обсяг доходів, що міг бути спрямований на заощадження
Можливість регулювати споживання окремих товарів	Збільшують ризик тіньового товарообороту

Джерело: [1]

Сучасний бурхливий розвиток міжнародних відносин України змушує переглянути багато аспектів функціонування економіки нашої держави, тому одним із головних пунктів де потрібні зміни є податкове законодавство, зокрема це непряме оподаткування і його відповідність європейським стандартам.

Попри відносно високе бюджетоутворювальне значення акцизного податку, на сьогодні рівень оподаткування споживання підакцизних товарів в Україні є значно нижчим, аніж у державах – членах ЄС. Причиною такого відхилення є недосконалість та неузгодженість вітчизняних стандартів то стандартів ЄС, зокрема це норми щодо розмірів ставок, визначення об'єктів оподаткування та порядок стягнення податків. Також тенденція щодо використання платниками акцизного податку різних схем ухилення від його сплати. Наявність таких схем обумовлена не тільки недосконалістю чинного податкового законодавства і недостатністю його узгодженням з європейськими стандартами, а також тим, що органи ДПС неспроможні ефективно здійснювати адміністрування акцизного податку [2].

У 2018 році на основі Проекту Закону про внесення змін до Податкового кодексу України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2018 році специфічні ставки акцизного податку на тютюнові вироби та мінімального акцизного податкового зобов'язання зі сплати акцизу з тютюнових виробів будуть поступово збільшуватися.

У 2018 р. відбудеться збільшення ставки акцизного податку на тютюнові вироби в цілому на 29,7 % (з урахуванням прогнозного індексу споживчих цін та додаткового збільшення). Але це не є кінець зростання, так як в наступні роки ставка і надалі продовжить збільшуватися: у 2019 – 2024 рр. щороку на 20 %; з 1 січня 2025 р. ставка акцизного податку буде встановлена у еквіваленті 90 євро за 1000 штук. Також з цього року питома вага акцизу у ціні сигарет має складати не менше 60 % [3].

Отже, надходження від сплати акцизу в бюджет є високими і з кожним роком вони зростають, але незважаючи на це, питання вдосконалення системи адміністрування акцизів є актуальним і вимагає подальшого дослідження. Нові тенденції розвитку держави вимагають створення оптимальної системи сплати податку, яка б обмежила можливості ухилення від оподаткування, а також збільшення споживання підакцизних товарів в Україні до рівня споживання в ЄС, шляхом удосконалення та підвищення якості вітчизняних товарів до стандартів Європейського Союзу.

Список літератури

1. Карпенко С. П. Сутність та особливості акцизного оподаткування: світовий досвід та перспективи в Україні / С. П. Карпенко / Економіка та держава. – 2015. – № 3. – С. 120 – 121.
2. Боровик П. М. Проблеми акцизного оподаткування в Україні / П. М. Боровик, В. О. Ладиженська / Економічний вісник Донбасу. – 2011. – № 3 (25). – С. 103 – 107.
3. Акцизний податок у 2018 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7065-aktsiznyy-podatok-u-2018-rots>.

УДК 378: 657.007

Гевлич Л. Л.

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту,
Донецький національний університет ім. Василя Стуса

СТАНДАРТИЗАЦІЯ ОБЛІКОВОЇ ОСВІТИ: КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД

Законом України «Про вищу освіту» регламентований компетентнісний підхід до організації освітнього процесу у ВНЗ: само визначення вищої освіти дається через сукупність компетентностей як «динамічної комбінації знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти» [1].

Компетентності та програмні результати навчання як взаємопов'язані категорії закладаються в освітні програми підготовки здобувачів вищої освіти. При безумовній академічній самостійності вітчизняних ВНЗ одним із показників якості освітніх програм є їхня відповідність стандартам освіти, що наразі в якості проектів репрезентовані Міністерством освіти і науки України.

За спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» оприлюднений проект стандарту ступеня освіти «Магістр» вимагає наявності компетентностей, представлених у табл. 1 [2]. При цьому для освітньо-наукових програм додатково виокремлюють загальну компетентність ЗК 9 – здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації в економічних науках та спеціальні компетентності: вміння планувати і проводити наукові дослідження, готувати результати наукових робіт до оприлюднення (СК 11); вміння застосовувати основи педагогіки і психології у навчально-виховному процесі у вищих навчальних закладах освіти (СК 12); здатність застосовувати загальнонаукові та спеціальні методи наукових досліджень, спрямовані на пізнання досліджуваних економічних явищ і процесів (СК 13); здатність застосовувати отримані нові знання й практичні пропозиції для розв'язання комплексних проблем у сфері обліку, аудиту та оподаткування, а також адаптувати їх до умов змінного середовища та вимог сталого розвитку (СК 14).

Сутність компетентностей у вищій освіті

Назва	За Проектом стандарту спеціальності 071
Інтегральна	Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності з обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог (ІК).
Загальні	<p>Здатність розвивати та підвищувати свій загальнокультурний і професійний рівень, самостійно освоювати нові методи роботи та знання щодо комплексного бачення сучасних проблем економіки та управління (ЗК1).</p> <p>Здатність вільно володіти іноземною мовою як засобом професійного спілкування, інструментом підвищення свого професійного та особистісного рівня (ЗК2).</p> <p>Здатність проводити науково-дослідну, аналітичну та інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та їх використання для експертної оцінки господарських ситуацій і прийняття управлінських рішень (ЗК3).</p> <p>Здатність працювати самостійно і в команді з використанням креативних підходів, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань, а також здатність до розширення профілю своєї професійної діяльності (ЗК4).</p> <p>Здатність здійснювати педагогічну діяльність з використанням інноваційних освітніх технологій (ЗК5).</p> <p>Здатність бути критичним та самокритичним, нести відповідальність за наслідки прийнятих організаційно-управлінських рішень (ЗК6).</p> <p>Здатність володіти інструментальними засобами дослідження, отримання, зберігання, обробки обліково-аналітичної інформації та застосовувати їх під час вирішення поставлених завдань (ЗК7).</p> <p>Здатність застосовувати навички публічних ділових і наукових комунікацій з використанням інформаційних технологій задля вирішення поставлених завдань (ЗК8).</p>
Спеціальні	<p>Здатність формувати та використовувати облікову інформацію для прийняття обґрунтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління підприємством в цілях підвищення ефективності, результативності та соціальної відповідальності бізнесу (СК1).</p> <p>Здатність організовувати обліковий процес та регламентувати діяльність його виконавців у відповідності з вимогами менеджменту підприємства (СК2).</p> <p>Здатність застосовувати теоретичні, методичні і практичні підходи щодо організації обліку, контролю, планування та оптимізації податкових розрахунків (СК3).</p> <p>Вміння формувати фінансову звітність за міжнародними стандартами, інтерпретувати, оприлюднювати й використовувати відповідну інформацію для прийняття управлінських рішень (СК4).</p> <p>Здатність застосовувати методи і методики аналітичного забезпечення сучасних систем менеджменту з урахуванням стратегії розвитку підприємства в умовах невизначеності, ризику та/або асиметричності інформації (СК5).</p> <p>Здатність використовувати міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг з дотриманням вимог професійної етики в процесі практичної діяльності (СК6).</p> <p>Здатність формулювати завдання, удосконалювати методики та впроваджувати сучасні методи фінансового та управлінського обліку, аналізу, аудиту і оподаткування у відповідності зі стратегічними цілями підприємства (СК7).</p> <p>Здатність виконувати адміністративно-управлінські функції у сфері діяльності суб'єктів господарювання, органів державного сектору (СК8).</p> <p>Здатність здійснювати діяльність з консультування власників, менеджменту підприємства та інших користувачів інформації у сфері обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування (СК9).</p> <p>Здатність проводити наукові дослідження з метою вирішення актуальних завдань теорії, методики, організації та практики обліку, аудиту, аналізу, контролю та оподаткування (СК10).</p>

Їх порівняльний аналіз із умінями (skills), названими на Всесвітньому економічному форумі в Давосі як потреби світового ринку праці з 2020 року [3], представлений у табл. 2. Даний поділ є досить умовним, але демонструє застарілу тенденцію спрямування стандартів освіти на вирішення виробничих задач («комплексне багаторівневе рішення проблем») при повному ігноруванні емоційного інтелекту та вміння вести переговори.

Порівняльний аналіз умінь (skills) світового ринку праці та компетентностей за Проектом стандарту спеціальності 071

Уміння (skills)	Компетентність за Проектом стандарту спеціальності 071
Комплексне багаторівневе рішення проблем (Complex problem solving)	ІК, ЗК7, СК1, СК3, СК4, СК5, СК6, СК14
Критичне мислення (Critical thinking)	ЗК1, ЗК9, СК11
Креативність у широкому сенсі (Creativity)	ЗК4
Уміння управляти людьми (People management)	СК2, СК8,
Взаємодія з людьми (Coordinating with others)	ЗК2, ЗК5, ЗК8, СК12
Емоційний інтелект (Emotional intelligence)	-
Формування власної думки та прийняття рішень (Judgment and decision-making)	ЗК6, СК7,
Клієнтоорієнтованість (Service orientation)	СК 9
Вміння вести переговори (Negotiation)	-
Гнучкість розуму (Cognitive flexibility)	ЗК3, СК10, ЗК13

Також доволі слабо представлені креативність та клієнтоорієнтованість, що погіршує конкурентоспроможність вітчизняних обліковців на світовому ринку праці. І це відбувається при безумовній наявності у випускників спеціальності 071 теоретичних знань та практичних навичок щодо міжнародних вимог вирішення облікових проблем та організації контрольних процедур. Така диспропорція має бути виправлена при формуванні освітніх програм конкретними ВНЗ, передусім зацікавленими у формуванні сучасного конкурентоспроможного фахівця з обліку і оподаткування.

Таким чином, за результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. На сьогодні набір компетентностей за Проектом стандарту вищої освіти СО «Магістр» спеціальності 071 не відповідає потребам світового ринку праці.
2. Інструментом вирішення проблеми є академічна самостійність вітчизняних вишів при формуванні освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти.

Список літератури

1. Про вищу освіту: закон України № 1556-VII від 01.07.2014 р. в редакції від 01.01.2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
2. Проект стандарту вищої освіти для другого рівня (магістра) з галузі 07 – Управління та адміністрування, спеціальності 071 – Облік і оподаткування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti>.
3. Робота майбутнього: 10 навичок, які будуть затребувані в 2020 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ukr.media/science/280897>.

Димніч В. В.

студентка економічного факультету,

Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ОЦІНКА СКЛАДУ ТА СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Власний капітал засновників поділяється на дві частини: зареєстрований і незареєстрований. Перша – це статутний або пайовий капітал, друга – додатковий, резервний капітал та нерозподілений прибуток (непокритий збиток). Але вклади виконують незрівнянно більше функцій і мають значно глибший зміст, аніж просте внесення додаткових коштів, зокрема й таких, що залишилися в складі власного капіталу як нерозподілений прибуток.

Величина власного капіталу визначається як алгебраїчна сума його складових елементів:

- зареєстрованого (пайового) капіталу;
- додаткового капіталу;
- резервного капіталу;
- нерозподіленого прибутку (непокритого збитку);

- неоплаченого капіталу;
- вилученого капіталу;
- забезпечень майбутніх витрат і платежів;
- цільового фінансування і цільових надходжень [4, с. 131].

Ці складові відображають суму, яку власники передали у розпорядження підприємства як внески, чи залишили у формі нерозподіленого прибутку, або суму, що її підприємство одержало у своє розпорядження ззовні без повернення.

Функції статутного і додаткового капіталів різні. Статутний капітал – це первісне джерело інвестування і формування майна підприємства. Статутний капітал – це зафіксована в установчих документах загальна вартість активів, які є внеском власників до капіталу підприємства [5, с. 134].

Додатковий внесок – це частка засновника в інших формах власного капіталу підприємства – резервному (страховому) чи нерозподіленому прибутку (непокритому збитку).

Формування статутного капіталу за рахунок вкладів засновників – обов'язковий елемент установчих документів підприємства. Сума статутного (пайового) капіталу підлягає обов'язковій реєстрації в державному реєстрі господарських одиниць.

Вартісна оцінка вкладу визначає частку засновника у статутному капіталі, тоді як додаткові внески, крім випадків, щодо яких самі засновники зробили застереження, на її розмір не впливають. Ця властивість додаткових внесків набуває особливого значення, наприклад, у разі банкрутства. Учасники товариства відповідають лише в межах своїх вкладів (часток). При цьому додаткові внески учасників до інших видів власності до уваги не беруться [2].

Зареєстрований капітал – юридично оформлена, офіційно об'явлена і належним чином зареєстрована частина внесків власників до капіталу підприємства. У складі зареєстрованого капіталу виділяють: статутний і пайовий капітали.

Формування зареєстрованого капіталу безпосередньо залежить від організаційно-правової форми суб'єкта господарювання. За вимогами ст. 155 Цивільного кодексу України статутний капітал визначається мінімальним розміром майна, яке гарантує інтереси його кредиторів [1]. При цьому розмір статутного капіталу не може бути меншим ніж встановлено законодавством.

Якщо при завершенні другого та кожного наступного фінансового року вартість чистих активів господарського товариства виявиться меншою від статутного капіталу, то товариство зобов'язане оголосити про його зменшення, якщо учасники не прийняли рішення про внесення додаткових внесків (за вимогами П(С)БО 19 «Об'єднання підприємств» чисті активи – це активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань за вимогами).

Якщо ж вартість чистих активів стає меншою від визначеного законом мінімального розміру, то підприємство підлягає ліквідації. Акціонерні товариства мають усунути невідповідність мінімальним вимогам до статутного капіталу протягом 10 місяців з дати настання такої невідповідності або протягом цього терміну прийняти рішення про ліквідацію.

Капітал у дооцінках – це суми дооцінки активів підприємства. Облік і узагальнення інформації про дооцінки (уцінки) необоротних активів і фінансових інструментів, які відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку відображаються у складі власного капіталу і розкриваються у звіті про фінансові результати (звіті про сукупний дохід) призначено рахунок 41 «Капітал у дооцінках» [3, с. 211].

Резервний капітал – це сума резервів, створених відповідно до чинного законодавства або установчих документів за рахунок нерозподіленого прибутку підприємства.

Резервний капітал призначений для покриття непередбачених витрат, збитків на сплату боргів підприємства в разі його ліквідації. Відповідно до вимог чинного законодавства в акціонерних товариствах резервний капітал формується у розмірі не менше ніж 15 % статутного капіталу товариства шляхом щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства або за рахунок нерозподіленого прибутку. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань не може бути меншим ніж 5 % суми чистого прибутку товариства за рік.

Нерозподілені прибутки (непокріті збитки) є складовою частиною власного капіталу, що залишається у підприємства після виплати доходів власникам та формування резервного капіталу.

Неоплачений капітал – це сума заборгованості власників (учасників) за внесками до статутного капіталу.

Вилучений капітал – це фактична собівартість акцій власної емісії або часток, викуплених акціонерним товариством у його учасників з метою їх перепродажу, анулювання (зменшення статутного капіталу) тощо. Вилучений капітал зменшує величину власного капіталу.

Результатом придбання власних акцій є скорочення активів і власного (акціонерного) капіталу підприємства. Викуплені акції можуть зберігатися невизначений час, можуть бути випущені повторно або анульовані. Викуплені акції не мають ніякого впливу на формування дивідендів або частку в активах підприємства при його ліквідації.

Список літератури

1. Мних Є. В. Аналіз і контроль в системі управління капіталом підприємства: монографія / Є. В. Мних, А. Д. Бутко, О. Д. Большакова та ін.; за ред. проф. Є. В. Мниха. – К. : Вид-во КНТЕУ, 2005. – 232 с.
2. Ксьондз С. М. Формування власного капіталу на вітчизняних підприємствах / С. М. Ксьондз // Вісник Хмельницького національного університету. – 2014. – № 4. – С. 131 – 134.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / Ф. Ф. Бутинець – 8-ме вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2009. – 912 с.
4. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV// Відомості Верховної Ради. – 2003. – № 18, № 40 – 44. – Ст. 356.
5. Бідник О. І. Поняття капіталу підприємства та його еволюція [Електронний ресурс] / О. І. Бідник // Науковий вісник. – 2007. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/chem_bio/nvnltu/17_2/131_Bidnyk_17.

Димніч В. В.

студентка економічного факультету,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА СКЛАДУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ

Управління капіталом здійснюють через систему принципів і методів розробки управлінських рішень, пов'язаних з оптимальним його формуванням з різних джерел, а також забезпеченням ефективного його використання.

Управління власним капіталом пов'язане не тільки із забезпеченням ефективного використання вже накопиченої його частини, але і з формуванням власних фінансових ресурсів, що забезпечують майбутній розвиток підприємства.

Власні фінансові ресурси класифікуються за певними джерелами (табл. 1).

Таблиця 1

Джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства

Джерела	Склад джерел
Внутрішні джерела	1. Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства. 2. Амортизаційні відрахування від основних засобів і нематеріальних активів. 3. Інші внутрішні джерела формування власних фінансових ресурсів.
Зовнішні джерела	1. Залучення додаткового, пайового або акціонерного капіталу. 2. Одержання підприємством безплатної фінансової допомоги. 3. Інші джерела формування власних фінансових ресурсів.

Джерело: [3, с. 144]

Внутрішнім називається фінансування, якщо воно здійснюється за рахунок коштів, одержаних від діяльності підприємства. Початкове формування фінансових ресурсів відбувається в момент створення підприємства за рахунок статутного капіталу. Зовнішнє фінансування – це кошти, не пов'язані з діяльністю підприємства.

У складі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів основне місце належить прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства. Він формує переважну частину його власних фінансових ресурсів, забезпечує приріст власного капіталу, а відповідно, і ріст ринкової вартості підприємства. Певну роль у складі внутрішніх джерел

виконують також амортизаційні відрахування; проте суму власного капіталу підприємства вони не збільшують, а лише є засобом його реінвестування [1, с. 124].

Власний капітал є основою фінансово-економічної бази підприємства, яка використовується для організації власної безперервної та стабільної фінансової діяльності. Величина власного капіталу найкраще характеризує результативність підприємства, а саме можна оцінити ефективність діяльності підприємства, успішної рентабельної роботи, його високої конкурентоспроможності на ринку і фінансової стійкості.

До складу власного капіталу входять фінансові ресурси, які використовуються підприємством без визначеного строку повернення та формуються з наступних джерел [4, с. 220]:

- вносяться його засновниками (учасниками);
- збільшуються при зміні вартості активів (дооцінка, емісійний дохід), не пов'язаної із зміною зобов'язань;
- залишаються із чистого прибутку на поповнення статутного і резервного капіталу, або як нерозподілений прибуток;
- надходять на фінансування заходів цільового призначення (асигнування з бюджету та позабюджетних фондів, гуманітарна допомога);
- передаються на умовах безповоротної фінансової допомоги. Ефективна діяльність підприємства неможлива без залучення позикового капіталу, оскільки кредитні засоби необхідні для покриття тієї частини інвестиційних потреб, які не профінансовані за рахунок власних джерел. Вони допоможуть підвищити ефективність використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання з урахуванням дії ефекту фінансового важеля.

Залучений капітал формується із таких внутрішніх джерел: відстрочена та прострочена заборгованість за майно в оренді, облігаційними позиками, податками, реструктуризований борг за кредитами й позиками, короткострокові кредити не сплачені в строк, кредиторська заборгованість тощо.

До зовнішніх джерел формування залученого капіталу відносять: довго- та короткотермінові банківські й облігаційні позики, державні цільові кредити, фінансовий лізинг, податкові кредити та пільги тощо.

Фінансовим менеджерам потрібно постійно стежити за своєчасним обслуговуванням залучених фінансових ресурсів для того, щоб уникнути застосування фінансових санкцій до підприємства. Тому важливим показником у даному випадку буде достатній обсяг ліквідних засобів для погашення найтерміновіших зобов'язань (довгострокові зобов'язання із настанням терміну їх погашення поступово будуть переходити у поточні) підприємств, на величину якого буде впливати стабільна оборотність оборотного капіталу [2, с. 85].

Для успішного формування капіталу підприємства необхідно [5]:

- вдосконалити інформаційне забезпечення аналізу формування капіталу підприємства, а також визначити шляхи його оптимізації;
- вдосконалити методика аналізу структури капіталу підприємства з метою об'єктивного вивчення стану та виявлення можливостей її оптимізації;
- дослідити вплив обсягу позиченого капіталу та витрат на відшкодування його вартості на платоспроможність підприємства для встановлення контролю за ними;
- вдосконалити методика аналізу оптимальності структури капіталу підприємства з метою пошуку резервів підвищення ефективності його діяльності;
- розробити методика аналізу потреби підприємства в додатковому капіталі для обґрунтування розміру потреби підприємства в коштах.

Структурування капіталу підприємства за пропонованими класифікаційними ознаками при управлінні процесом його формування, дозволяє створити основу раціонального складу капіталу за джерелами утворення та забезпечити оптимізацію форм залучення з врахуванням специфіки господарської діяльності підприємства й умов її здійснення.

Джерела формування капіталу не можна ототожнювати з самим капіталом підприємства, оскільки право власності або інший вид правових відносин є тільки передумовою для його утворення та отримання доходів. Самі ж доходи утворюються як наслідок використання капіталу.

Список літератури

1. Ловінська Л. Г. Бухгалтерський облік: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Л. Г. Ловінська, Л. В. Жилкіна, О. М. Голенко та ін. – К.: КНЕУ, 2002. – 370 с.
2. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік. Оподаткування і звітність / Н. М. Ткаченко. – К.: НУХТ – 2011. – 976 с.
3. Калініна А. В. Підходи до управління власним капіталом підприємства / А. В. Калініна, Н. А. Дехтяр // Молодіжний науковий вісник УАВС НБУ, Серія: Економічні науки. – 2012. – № 2. – С. 132 – 143.
4. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент: підручник / Г. О. Крамаренко, О. Є. Чорна; Мін-во освіти і науки України. – Київ: Центр учбової літератури, 2014. – 520 с.
5. Тарасенко С. І. Дослідження впливу управління капіталом на вартість підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/natural/vcp/TPtEV/2010_8/stati.

УДК 657.1

Зиль М. І.

студентка, III курс, гр. ОА-31,

Національний університет водного господарства та природокористування

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

На сьогоднішній день досить важливе місце займає значення обліку запасів, оскільки запаси – це важлива економічна та облікова категорія, невід’ємна умова функціонування будь-якого підприємства.

На підприємствах різних галузей промисловості запаси є найбільш важливою та значною частиною активів, виробничого капіталу. Вони посідають особливе місце в складі майна, домінуючу позицію в структурі витрат, а тому суттєво впливають на результати господарської діяльності та висвітлення інформації про фінансовий стан підприємства. Це, у свою чергу, вимагає повної та достовірної інформації про наявність та рух запасів, що може надати бухгалтерський облік.

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, які:

- утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством (установою) [3].

Аналогічне трактування терміну «запаси» викладено в МСБО 2 «Запаси» [4]. Відмінним є те, що в П(С)БО 9 до запасів підприємства відносяться також активи, які утримуються для споживання в процесі управління.

Правові основи організації ведення бухгалтерського обліку запасів регламентуються законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]. В рамках дії цього Закону підприємство самостійно може затверджувати облікову політику, обирати форму ведення бухгалтерського обліку, визначати доцільність застосування міжнародних стандартів тощо.

Важливою умовою організації обліку запасів є їх групування, оскільки в залежності від виду діяльності на підприємствах запаси можуть мати різне функціональне призначення. Склад запасів та їх класифікацію визначено у Плані рахунків бухгалтерського обліку [5] та П(С)БО 9 «Запаси» [3].

Згідно цих нормативних документів, запаси складаються з виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції, товарів, малоцінних та швидкозношуваних предметів і поточних біологічних активів.

Поряд із групуванням запасів важливим етапом функціонування та управління підприємством є затвердження облікової політики підприємства з доцільним визначенням методів обчислення собівартості запасів, які надходять на підприємство, а також найбільш ефективного методу вибуття запасів із метою отримання максимальних економічних вигод від використання таких запасів [6, с. 78].

Формування облікової політики щодо запасів на підприємствах здійснюється на підставі Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» та Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів (табл. 1).

Таблиця 1

Елементи облікової політики підприємства щодо запасів

Елементи облікової політики	Альтернативні варіанти обліку
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»	
Одиниця обліку запасів	найменування; однорідна група (вид)
Метод обліку транспортно-заготівельних витрат	через пряме списання транспортно-заготівельних витрат до первісної вартості одиниці запасів, що придбаваються (у разі можливості точного розподілу (віднесення); за середнім відсотком (при узагальненні суми транспортно-заготівельних витрат на окремому субрахунку та подальший їх розподіл)
Методи оцінки вибуття	ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів; середньозваженої собівартості; собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО); нормативних витрат; ціни продажу
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів	
База розподілу транспортно-заготівельних витрат, що прямо включаються до первісної вартості запасів	за кількісним критерієм: – вага; – об'єм; – кількість місць; – одиниць; – за вартісним критерієм: – ціна одиниці запасів
Періодичність визначення середньозваженої собівартості одиниці запасів	підприємство встановлює самостійно
Призначення та умови використання запасів	підприємство встановлює самостійно

Джерело: [7, с. 192]

Облікова політика є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності на підприємстві. Вдало, попередньо глибоко проаналізована комбінація можливих варіантів облікової політики дає змогу підприємству ефективно здійснювати господарську діяльність.

Запаси – це складна облікова категорія, яка потребує правильної організації аналітичного обліку за кожним їх видом. Це пов'язано з тим, що існує безліч найменувань та видів запасів в залежності від сфери застосування, мають місце різні терміни використання та умови зберігання запасів, що суттєво впливає на очікувані результати від їх використання, а також необхідна раціональна методика визначення їх вартості.

Важливе значення має планування необхідного підприємству обсягу запасів, що передбачає розрахунок потреби у них, підтримку відносин та укладання договорів із постачальниками, визначення точних обсягів запасів, які будуть використовуватися на внутрішньогосподарські потреби підприємства [6, с. 78].

Кінцевим етапом організації бухгалтерського обліку запасів є відображення інформації про запаси у звітності. Згідно з НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [2] вони відображаються в одній статті «Запаси», оскільки згідно з новою формою Балансу (Звіту про фінансовий стан) інформація про запаси узагальнюється без поділу за їх функціональним призначенням.

Отже, організація обліку запасів є важливим елементом системи управління, що забезпечує отримання достовірної, повної і правдивої інформації про результати діяльності від використання цієї обліково-економічної категорії.

Список літератури

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.

4. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 (МСБО 2) «Запаси» виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку зі змінами станом на 1 січня 2012 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_021.

5. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за № 291 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Басіста І. Організація обліку запасів на підприємстві / І. Басіста // Економічний дискурс. – 2014. – Випуск 3. – С. 77 – 79.

7. Кулик В. А. Формування облікової політики підприємства щодо запасів / В. А. Кулик // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Бухгалтерський облік і аудит. – 2012. – № 3 (54). – С. 191 – 195.

УДК 657

Koliesnichenko A. S.

assistant of Department of economic analysis and accounting,
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»

EBIT AND EBITDA MEASURES IN COMPANY ACCOUNTING AND REPORTING

Considering the role and applicability of such profitability indicators in the national accounting system as profit before taxes and interest, as well as deduction of depreciation, indicates the lack of widespread practical significance of these values. However, the specifics of calculating ebit and ebitda according to IFRS-accounts demonstrate the relevance of studying these economic figures in the theoretical and applied aspects within the context of the application of international accounting standards.

Investigation of the role of different financial measures in accounting reporting is widely elucidated in economic literature (Ervin L. Black [1], Koshechikov A. [3], Luciano R. [2], Podshivalova V. [4]). There are growing interest to that indicators of analysts, investors and other stakeholders to assess the financial position and value of companies. Thus, significance of using EBIT and EBITDA in accounting reporting is still actual.

Historically, the calculation of EBIT and EBITDA is based on US GAAP reporting, but EBIT and EBITDA are also used to analyze the financial condition and valuation of companies, including those that report according to international standards.

Calculation of these indicators based on IFRS-reporting has its own characteristics. In addition, companies use a different methodology for calculating these indicators.

These indicators represent two distinct groups of additional income measures.

Often before the calculation of the EBITDA index, EBIT and EBT are found.

EBT is Earnings before Taxes reflects profit before tax. It is equal to the balance profit of the enterprise (1):

$$EBT = TR - TC + T, \quad (1)$$

where, TR – total revenue, TC – total cost, T – tax.

EBIT means Earnings before Interest and Taxes. It can be calculated in this way (2) and (3):

$$EBIT = TR - TC + T + I \quad (2)$$

or

$$EBIT = NR + T + I, \quad (3)$$

where, TR – total revenue, TC – total cost except depreciation, T – tax, I – interest, NR – net revenue.

EBIT (also called operating profit) reflects the profit taking into account the paid interest on liabilities.

If you add the amount of depreciation to the EBIT value, you get EBITDA.

EBITDA stands for Earnings before Interest, Taxes, Depreciation and Amortization, which means profit before taxes, interest on loans and without depreciation. It can be calculated in this way (4):

$$EBITDA = TR - TC + T + I + D, \quad (4)$$

where, TR – total revenue, TC – total cost except depreciation, T – tax, I – interest, NR – net revenue, D – depreciation.

In fact, there are types of profit that stands between the gross profit and the company's book profit.

Initially, EBIT and EBITDA were calculated on the basis of US GAAP statements and are currently regulated by the rules of the US SEC (Securities and Exchange Commission).

According to the provisions set forth by the SEC, a classic formula for calculating EBIT and EBITDA is established based on US GAAP reporting. Its essence is to prohibit the purification of these indicators from other expenses, except from the profit tax, interest and depreciation.

Indicators that are calculated in a different way can not be called EBIT and EBITDA. Therefore, companies that deviate from the classical formula for any reason use other designations for these indicators. Most often, the definition is added «adjusted» to the main name. For example: «adjusted EBIT», «adjusted EBITDA», «adjusted OIBDA» and so on.

Currently, EBIT and EBITDA are widely used in the analysis of company's' activity including the following derived indicators:

- EBITDA margin % (EBITDA margin);
- Debt / EBITDA (liabilities/EBITDA);
- Net Debt / EBITDA (net debt/EBITDA);
- EBITDA / Interest expense (EBITDA/interest expense).

EBITDA does not provide information about profit or profitability, as it does not take into account the actual state of affairs – the need for capital investments and the debt and tax burden on the business. It only simulates the ideal situation of a business that has embarked on a sustainable development path that does not require capital investment and that has paid off its debts without paying taxes. The calculation also does not reflect funds received by the company on the basis of the results of the reporting period, since it is not an indicator of cash flow [3].

Thus, EBIT and EBITDA figures came to the national microeconomics from the norms of the world financial reporting standards. Although they are not even regulated in our country, their use is necessary to assess the effect of the company's activities, especially for comparison with other business entities.

References

1. Ervin L. Black, (2016), The Ethical Reporting of Non-GAAP Performance Measures, Rev. contab. finanç. vol.27 no.70 São Paulo Jan./Apr. 2016.
2. Luciano R. (2003), EBITDA as an indicator of earnings quality, JASSA, Vol. 1, pp. 29-34. Retrieved From https://www.finsia.com/docs/default-source/jassa-new/jassa-2003/1_2003_ebitda.pdf?sfvrsn=1b26de93_8.
3. Кочешков А. Формула и пример расчета EBITDA на основе бухгалтерских данных [Электронный ресурс] / А. Кочешков // Финансовый директор. – 2018. – Режим доступа: <https://fd.ru/articles/158069-qqq-16-m8-12-08-2016-kak-rasschitat-ebitda-na-osnove-buhgalterskih-dannyh>.
4. Подшивалова, В. С. Показатели EBIT и EBITDA: особенности вычисления по данным МСФО-отчетности / В. С. Подшивалова // Современные тенденции в экономике и управлении: новый взгляд. – Новосибирск: ООО «Центр развития научного сотрудничества». – 2016. – № 41-1. – С. 174 – 179.

УДК 657

Корогаєва І. Р.
студентка ІV курсу,
Університет державної фіскальної служби України,
Любченко В. С.
студент ІV курсу,
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник:
Скоробагач А. Є.
асистент кафедри бухгалтерського обліку,
Університет державної фіскальної служби України

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Неприбуткові організації відіграють важливу роль у суспільстві, адже вони вирішують соціальні потреби населення, але при цьому не мають на меті отримання прибутку.

Неприбуткові організації – організації, що надають ряд послуг і здійснюють позитивний економічний та соціальний вплив на суспільство. При цьому воно має свої особливості ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Обліку в неприбуткових організаціях у цілому та за окремими їх видами присвячені роботи таких вітчизняних авторів, як С. Левицької, Л. Ловінської, О. Іваненко, Н. Гури, Н. Глебової, І. Волошан тощо.

Згідно Податкового кодексу України неприбуткові організації являють собою підприємство, установу та організацію (далі – неприбуткова організація), що одночасно відповідає таким вимогам: утворена та зареєстрована в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації; установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) містять заборону розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб; установчі документи якої (або установчі документи організації вищого рівня, на підставі яких діє неприбуткова організація відповідно до закону) передбачають передачу активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходу бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення); внесена контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій [1].

Згідно пункту 133.4.6 Податкового кодексу України розрізняють різні види неприбуткових організацій, кожній з яких присвоюється відповідний код ознаки неприбутковості [1]. Такі види неприбуткових організацій відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Види неприбуткових організацій

Код ознаки неприбутковості	Вид неприбуткової організації
(0031)	бюджетні установи
(0032)	громадські об'єднання
(0033)	політичні партії
(0034)	творчі спілки
(0035)	релігійні організації
(0036)	благодійні організації
(0037)	пенсійні фонди
(0038)	спілки
(0039)	асоціації та інші об'єднання юридичних осіб
(0040)	житлово-будівельні кооперативи
(0041)	дачні (дачно-будівельні) кооперативи
(0042)	садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства)
(0043)	об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків
(0044)	професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок
(0045)	організації роботодавців та їх об'єднання
(0046)	сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи
(0047)	кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів
(0048)	інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам, встановленим пунктом 133.4 статті 133 Кодексу

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Крім Податкового кодексу України законодавчо кожен вид діяльності регулюється окремим законом, які наведені у табл. 2.

Таблиця 2

Законодавче регулювання діяльності неприбуткових організацій

Вид неприбуткової організації	Закон, що регулює діяльність неприбуткової організації
Благодійні організації	Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012р. №5073-VI
Релігійні організації	Закон УРСР «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991р. № 987-XII
Творчі спілки	Закон України «Про професійних творчих працівників та творчі спілки» від 07.10.1997 р. №554/97-ВР
Громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди	Закон України «Про громадські об'єднання» від 22.03.2012р. №4572-VI
Садові, дачні, гаражні кооперативи, житлово-будівельні кооперативи	Закон України «Про кооперацію» від 10.07.2003р. №1087-IV
Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків	Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» від 29.11.2001 р. №2866-III
Професійні союзи, їх об'єднання та організації профспілок, утворені в порядку, визначеному законом	Закон України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» від 15.09.1999 р. №1045-XIV
Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	Закон України «Про сільськогосподарську кооперацію» від 17.07.1997р. №469/97-ВР

Джерело: [2]

Як і всі юридичні особи, неприбуткові організації ведуть бухгалтерський облік і складають фінансову звітність.

Законодавством для неприбуткових установ не передбачено окремих положень або стандартів, які б регламентували їх діяльність та ведення обліку. Тільки бюджетні установи мають свої стандарти, які носять назву Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі (НПСБОДС). У табл. 3 наведено основні П(С)БО, які використовуються для ведення бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях.

Таблиця 3

Основні П(С)БО, які використовуються для ведення бухгалтерського обліку в неприбуткових організаціях

Назва нормативного документу	Призначення
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	Визначаються мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів.
П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість»	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 11 «Зобов'язання»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 15 «Доходи»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи неприбуткової організації та її розкриття у фінансовій звітності.
П(С)БО 16 «Витрати»	Визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності.

Джерело: розроблено автором на основі [3; 4; 5; 6; 7]

При цьому неприбуткові організації за власним рішенням можуть застосовувати як спрощений План рахунків бухгалтерського обліку, так і звичайний План рахунків [8].

Таким чином, наразі діяльність неприбуткових організацій регулюється низкою нормативно-правових актів. При цьому кожен вид неприбуткової організації здійснює свою діяльність відповідно до певного закону.

В той же час для неприбуткових організацій не передбачено окремих положень та стандартів, які б регулювати питання бухгалтерського обліку. Саме тому було б доцільним розробити положення (стандарт) бухгалтерського обліку, в якому б були розкриті питання щодо формування та обліку доходів та витрат, а також порядок складання та подання фінансової звітності неприбутковими організаціями.

Список літератури

1. Податковий кодекс України: закон України від 02.10.2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
2. Неприбуткові організації. Види та нормативне регулювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pravdop.com.ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/nepribilnie-organizacii-vidi-i-normativnoe-regulirovanie>.
3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» від 08.10.1999р. (в редакції від 09.08.2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 31.01.2000 р. (в редакції від 18.03.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Доходи» від 29.11.1999 р. (в редакції від 09.08.2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999р. (в редакції від 09.08.2013 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.
8. Бухгалтерський облік у неприбуткових організаціях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uteka.ua/ua/publication/Buxgalterskij-uchet-v-nepribylnyx-organizacijax>.

УДК 657.2

Лисенко М. О.

студент відділення обліку та фінансів,
Черкаський державний бізнес-коледж,

Фурса О. М.

студент відділення обліку та фінансів,
Черкаський державний бізнес-коледж,

Ягодзінська Ю. І.

студент відділення обліку та фінансів,
Черкаський державний бізнес-коледж

Науковий керівник:

Криворучко М. Ю.

к. е. н., викладач кафедри обліку та фінансів,
Черкаський державний бізнес-коледж

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

Документальне оформлення господарських операцій відіграє важливу роль в організації бухгалтерського обліку. Особливість галузей діяльності підприємств (промисловість, сільське господарство, торгівля тощо) може визначати особливості первинної документації її активів. Разом з тим, порядок первинного обліку основних засобів вказує на загальний характер рекомендованих таких типових форм як: 1) акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів; 2) акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів; 3) акт на списання основних засобів; 4) акт на списання автотранспортних засобів; 5) акт на установку, пуск і демонтаж

будівельної машини; 6) інвентарна картка обліку основних засобів; 7) опис інвентарних карток з обліку основних засобів; 8) картка обліку руху основних коштів; 9) інвентарний список основних засобів; 10) розрахунок амортизації основних засобів (для промислових підприємств); 11) розрахунок амортизації основних засобів (для будівельних організацій); 12) розрахунок амортизації по автотранспорту [1].

Прикладом спеціалізованого первинного обліку активів може бути документальне забезпечення обліку руху біологічних активів, специфічний характер якого впливає з особливостей сільського господарства як галузі. Серед спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах варто виокремити: 1) акт на оприбуткування приплоду тварин; 2) відомість зважування тварин; 3) відомість зважування тварин; 4) звіт про рух тварин і птиці на фермі; 5) акт на переведення тварин з групи в групу; 6) акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) [2].

Торгові операції також мають особливості документального оформлення. Якщо розглядати операції постачання, варто зазначити, що виявлені в процесі приймання товарів розбіжності оформлюють відповідними документами у встановленому порядку і у відповідні строки. Основними з таких документів є: 1) акт про встановлені розбіжності; 2) акт про встановлені розбіжності при прийманні імпортованих товарів складається комісією у випадку виявлення розбіжностей фактичної кількості товарів з даними товаросупровідних документів; 3) комерційний акт складається при прийманні товару на залізничній станції з обов'язковою участю її представника в день одержання вантажу. До актів обов'язково додаються супровідні документи, що підтверджують виявлені при прийманні товарів розбіжності: транспортні документи, пакувальні ярлики, документ, що засвідчує повноваження представника, який брав участь в прийманні товару та інші.

Можна зробити висновок, що документальне оформлення господарських операцій посідає важливе місце в організації бухгалтерського обліку. Перелік типових форм первинної документації визначається особливістю галузі діяльності підприємства, а також характером господарських операцій.

Список літератури

1. Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.1995 № 352 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/zakonodavstvo/podatkovozakonodavstvo/normativno-pravovi-akti-z-pitan-kpr/nakazi/61770.html>.

2. Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 21.02.08 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_cj/pg_gbwfxa/index.htm.

УДК 657.43(477)

Махиня І. М.

студентка,

ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник:

Примаченко О. Л.

к. е. н., доцент кафедри обліку і оподаткування,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ ЗА РОЗРАХУНКАМИ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

На сьогодні глобалізація економіки викликає активну взаємодію підприємств різних країн. Об'єднання під час проведення дослідницьких проектів та маркетингових програм,

створення спільних підприємств підвищують конкурентоздатність компаній та дозволяють їм запроваджувати нові технології.

Вихід України на світовий ринок, участь її у міжнародних процесах створює необхідність удосконалення обліку операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Теоретичні та практичні аспекти досліджуваної проблеми знайшли своє відображення у працях українських і зарубіжних науковців. Проте ще потребують доопрацювання деякі особливості облікового процесу поточних зобов'язань у частині розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Для ефективного функціонування всіх ланок суб'єкта господарювання необхідно мати достовірну інформацію про фінансовий стан підприємства, зокрема про кредиторську заборгованість. Особливе місце в кредиторській заборгованості займають численні розрахунки з постачальниками і підрядниками.

Головною причиною виникнення розрахункових операцій з постачальниками та підрядниками є укладення договору. При цьому виникає юридичне зобов'язання, яке не відображається на рахунках бухгалтерського обліку та в балансі. У випадку невиконання укладеного договору, така ситуація може призвести до штрафних санкцій. Ця заборгованість також має відобразитися у бухгалтерському обліку для забезпечення користувачів фінансової звітності достовірною та обґрунтованою інформацією про борги підприємства та його платоспроможність.

Для вирішення цієї проблеми доцільно відображати юридичні зобов'язання в позабалансовому обліку, використовуючи рахунок 042 «Непередбачені зобов'язання». Доцільним є також зазначення інформації про юридичні зобов'язання і у примітках до фінансової звітності. Після перетворення юридичних зобов'язань на такі, що відповідають усім критеріям бухгалтерського обліку, запропоновано проводити їх виключення з позабалансового обліку та відображати як на балансових рахунках, так і у балансі підприємства [2, с. 100].

Для обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності, виконанні роботи та надані послуги використовується рахунок 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядниками», який має лише три субрахунки.

Погоджуючись з думкою вітчизняних науковців щодо введення додаткових аналітичних рахунків до рахунка 63 [1, с. 421], вважаємо за доцільне запропонувати узагальнити і водночас деталізувати інформацію щодо кредиторської заборгованості за конкретними договорами (постачальниками) шляхом введення субрахунків 2-го порядку до рахунка 63:

631.1 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками щодо непростроченої заборгованості»;

631.2 «Прострочена заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

631.3 «Безнадійна заборгованість перед вітчизняними постачальниками»;

632.1 «Розрахунки з іноземними постачальниками щодо непростроченої заборгованості»;

632.2 «Прострочена заборгованість перед іноземними постачальниками»;

632.3 «Безнадійна заборгованість перед іноземними постачальниками».

Застосування в обліку цих рахунків сприятиме контролю за кредиторською заборгованістю, термінами її сплати, що дасть змогу більш правильно планувати розрахунки з постачальниками та підрядниками.

Слушною є також пропозиція Я. М. Демченко та В. М. Прохорової щодо відображення кредиторської заборгованості перед постачальниками та підрядниками до фінансової звітності, а саме до Балансу (Звіту про фінансовий стан): під рядком 1615 «Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» додати рядок 1616 із назвою «У тому числі прострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги» [2, с. 106].

Це сприятиме посиленню інформативності звітності підприємства, допоможе постачальникам краще розуміти якість майбутніх економічних відносин із даним суб'єктом господарювання.

Отже, організація обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками повинна забезпечити своєчасний контроль та попередження прострочення кредиторської заборгованості. Адже від правильного, ефективного та своєчасного ведення розрахунків, достовірного відображення облікової та аналітичної інформації залежить стан та перспективи розвитку підприємства.

Список літератури

1. Бабенко Л. В. Прикладні аспекти обліку та внутрішнього контролю розрахунків із постачальниками і підрядниками / Л. В. Бабенко, В. В. Фесенко, К. Ю. Цьома // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. – 2016. – № 4 (04). – С. 419 – 424.
2. Демченко Я. М. Шляхи вдосконалення обліку розрахунків з постачальниками та підрядниками / Я. М. Демченко, В. М. Прохорова // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2014. – № 1 (28). – С. 96 – 108.

УДК 657:658.51 (476)

Обухова О. А.

аспірант кафедри бухгалтерського учета,
анализа и аудита в промышленности,

Белорусский государственный экономический университет

**НЕЗАВЕРШЕННОЕ ПРОИЗВОДСТВО КАК ЗАТРАТЫ,
ФОРМИРУЮЩИЕ КРАТКОСРОЧНЫЙ АКТИВ**

Актуальность исследования незавершенного производства обусловлена его участием в формировании затрат на производство продукции. Размеры незавершенного производства зависят от длительности производственного цикла, объема затрат на производство продукции и характера их нарастания. Однако в последние годы прослеживается устойчивая тенденция к увеличению незавершенного производства в составе краткосрочных активов организаций промышленности Республики Беларусь. Незавершенное производство используется в качестве регулятора фактической себестоимости произведенной продукции, а также существует невозможность достоверного определения величины незавершенного производства как объективного показателя краткосрочных активов.

В экономической литературе отсутствует единство мнений в определении экономической сущности понятия «незавершенное производство». При этом можно выделить 3 подхода к его трактовке:

– натурально-вещественный подход, при котором незавершенное производство определяется как частично готовая продукция, непрошедшая всех стадий производственного процесса (В. Г. Гавриленко, Б. А. Райзберг, М. А. Вахрушина, В. Э. Керимов, Е. Е. Румянцева, Н. П. Кондраков);

– стоимостной подход, при котором незавершенное производство характеризуется как затраты или расходы (М. И. Кутер, А. А. Кретов);

– дуалистический подход, при котором незавершенное производство обладает двойственным характером затрат и запасов организации (В. Ф. Палий, Я. В. Соколов, Т. И. Зайцева).

Большинство авторов придерживаются натурально-вещественного подхода, рассматривая незавершенное производство как «продукцию, не прошедшую всех стадий обработки», «частично готовую продукцию» либо «запасы». На наш взгляд, сформулированная таким образом экономическая сущность незавершенного производства требует уточнения:

– во-первых, прослеживается одностороннее восприятие незавершенного производства как процесса производства продукции с технологической точки зрения (как прохождение этапов технологии), не затрагивая его понимание в экономическом и бухгалтерском аспекте (как оборот капитала);

– во-вторых, раскрыта только натурально-вещественная сторона незавершенного производства как запаса без учета стоимостного выражения произведенных затрат организации, которые необходимы для завершения производства продукции в будущем периоде;

– в-третьих, происходит смешение незавершенного производства с другими по экономической сущности категориями, такими как полуфабрикаты собственного производства, готовая продукция, исправимый и окончательный брак.

Сторонники стоимостного подхода определяют незавершенное производство как «затраты на поддержание заделов» либо «стоимость (себестоимость) продукции, непрошедшей всех стадий обработки». По мнению А. А. Кретьова, незавершенное производство не должно входить в состав материально-производственных запасов, которые предназначены для «единовременного однократного прямого или косвенного использования в производственном процессе» [1, с. 28]. Следовательно, незавершенное производство с бухгалтерской точки зрения является затратами и возникает «в тот момент, когда затраты сырья и материалов уже начинают комбинироваться с затратами других факторов производства» [1, с. 29].

С таким подходом к экономической сущности незавершенного производства промышленных организаций можно согласиться частично:

– незавершенное производство уже не является запасом, а представляет собой актив, сформированный произведенными затратами, необходимыми для завершения продукции в будущем периоде;

– незавершенное производство является комбинированным неоднородным активом, формируемым начиная с подготовительной стадии основного производства промышленной организации.

Ученые придерживающиеся дуалистического подхода, акцентируют внимание на специфичности незавершенного производства, указывая на его двойственную природу. С одной стороны, незавершенное производство, по их мнению, является производственными запасами, с другой стороны, затратами организации на производство продукции. Таким образом, учитывается необходимость отражения незавершенного производства не только как актива организации, но и как затрат на производство. При таком подходе к пониманию экономической сущности незавершенного производства промышленных организаций учитывается не только технологический аспект (этапы производственного процесса), но и бухгалтерский подход, позволяющий выделить затраты на незавершенное производство в учете промышленных организаций и определить краткосрочный актив в бухгалтерском учете и финансовой отчетности.

В международной практике к учету всех активов организации, входящих в состав материальных запасов, применяется единый подход, что ввиду различий в их экономической сущности, специфических особенностей, положения в обороте средств организаций, является не совсем оправданным. Так, в МСФО не приводится определения незавершенного производства как специфического объекта бухгалтерского учета. В соответствии с МСФО (IAS) 2 «Запасы» данный актив включен в состав «запасов» организации и причисляется к активам, находящиеся в процессе производства для продажи (b):

«Запасы – активы:

- (a) предназначенные для продажи в ходе обычной деятельности;
- (b) находящиеся в процессе производства для такой продажи; или
- (c) находящиеся в виде сырья или материалов, которые будут потребляться в процессе производства или оказания услуг» [2].

Таким образом, внедрение в практику промышленных организаций Республики Беларусь международных стандартов финансовой отчетности не решило вопрос идентификации «незавершенного производства» и его оценки.

Отсутствие исчерпывающей трактовки экономической сущности незавершенного производства, носящего двойственный характер: как произведенных затрат, необходимых

для завершення виробництва продукції в майбутньому періоді і як сформованого короткотривалого активу організації, дозволяє сформулювати визначення поняття «незавершене виробництво», яке повинно бути покладено в основу його оцінки і бухгалтерського обліку.

Незавершене виробництво – це вироблені витрати, необхідні для завершення виробництва продукції в майбутньому періоді, формуючі короткотривалий актив, який використовується в період 12 місяців і приносить економічну вигоду організації. В разі невикористання даного активу в період 12 місяців його рекомендовано включати до складу довготривалих активів.

Список літератури

1. Сергушенкова В. Ю. Оцінка незавершенного виробництва і готової продукції в системі бухгалтерського обліку : дис. канд. екон. наук : 08.00.12 / В. Ю. Сергушенкова. – СПб, 2014 – 208 с.
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності (IAS) 2 Запаси // Сайт Ради по МСФО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gaap.ru/articles/IAS2/> – Дата доступу: 07.03. 2018.

УДК 657.1

Рета М. В.

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічного аналізу та обліку,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ЯКІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Якість – це досить суб'єктивне поняття, яке може бути визначено виключно відносно конкретного явища, процесу, показника, продукту тощо. У той же час, якість облікової інформації має істотне значення для учасників бізнес-процесів. Головним постачальником інформації у системі управління підприємством є саме облікова підсистема, яка гарантує постійне генерування даних за різними напрямками, завдяки поєднанню різних видів обліку: фінансового управлінського, статистичного, податкового та ін. Проте, безсистемне накопичення значних обсягів інформації не гарантує можливості її ефективного використання для вирішення задач підприємства, тому і виникає необхідність ранжування, сортування та відбору інформації за певними критеріями, які забезпечать якість її змістовності та мінімізують ризики викривлення в процесі обробки.

Отже, визначення якості облікової інформації є важливим питанням саме тому, що достовірне, релевантне, своєчасне інформаційне забезпечення є базисом для прийняття управлінських рішень, які є життєво важливими для функціонування підприємства.

Аналіз сутності та напрямів виміру якості облікової інформації відображені в роботах А. В. Глушенка, Т. Ф. Плахтія, Т. Г. Камінської, Л. С. Корабельникова, Л. М. Крамаровського, С. А. Кузнецової, С. О. Левицької, О. В. Назаренко, Т. Д. Поплаухіна, Н. Л. Правдюк, Є. С. Соколова, А. А. Солоненка, О. Н. Харченка та ін.

Оцінка якості облікової інформації, на нашу думку, представляє собою вимірювання ступені досягнення звітними показниками заданого (планового, нормативного) рівня (значення). У той же час, зважаючи на той факт, що якість це досить суб'єктивне поняття, виникає ряд дискусійних та проблемних питань, пов'язаних з цим:

- визначення кола користувачів інформації та формулювання їх інформаційних вимог;
- відбір критеріїв ефективності облікової інформації;
- відбір показників, які мають відповідати цілям та критеріям формування інформації;
- відбір методів оцінки якості інформації;
- визначення часових параметрів оцінки;
- визначення звітних форм з оцінки якості облікової інформації.

Вирішення цих питань стають визначальними для наступного розвитку облікової науки. Як зазначають фахівці методологія оцінки облікової інформації розробляється виходячи з потреб користувачів різного рівня, а також з урахуванням вимог облікових стандартів [1; 2]. Але, незважаючи на це, на нашу думку, методи та прийоми оцінки якості облікової інформації можуть бути узагальнені, уніфіковані та пристосовані для різних

напрямків оцінки та різних рівнів користувачів. Тому здебільшого думки вчених сконцентровано на розвитку та вдосконаленні методів оцінки якості, серед яких ключовими визнано: експертний, статистичний, соціологічний та нормативний. Вибір щодо використання кожного з методів, їх поєднання або модифікація залежить від конкретних умов організації обліку та завдання, яке стоїть перед дослідниками. Крім того, постійно дослідники намагаються обґрунтувати та розширити перелік оціночних показників, вдосконалити систему оцінки якості обліково-аналітичної інформації, синтезувати інтегрований (комплексний) показник визначення якості обліково-аналітичної інформації.

Але, на нашу думку, достовірність та релевантність облікової інформації буде залежати одночасно від декількох факторів.

По-перше, вона буде визначатися якістю вхідної інформації. Досить значні обсяги різномірної інформації на сьогоднішній день, що вимагає розробки підходів, принципів, критеріїв первісного відбору та аналізу інформації. По-друге, облікова інформація буде визначатися якістю самої обліково-аналітичної системи, яка збирає, оброблює, накопичує, передає та зберігає отриману інформацію. Викривлення інформації під час її опрацювання, в наслідок використання невідповідних методів обробки інформації та її аналізу, затримки у системі передачі та оновлення інформації, можуть приводити до значних ризиків формування неефективних управлінських рішень. І, по-третє, якість облікової інформації буде залежати від якості системи оціночно-аналітичних показників. Тобто необхідно сформувати такий набір показників, який дасть змогу пов'язати якісну оцінку інформації (вхідної – вихідної) з якісною оцінкою обліково-аналітичної системи (якість функціонування облікової системи, якість облікової системи та якість результатів функціонування облікової системи), яка генерує цю інформацію.

Таким чином, саме розробка та впровадження комплексних критеріїв, підходів, методів та показників для якісної оцінки облікової інформації з урахуванням особливостей різних галузей, видів та типів підприємств, дасть змогу підвищити якісний рівень та порівнюваність, як облікової інформації так і облікових систем.

Список літератури

1. Плахтій Т. Ф. Теоретичні аспекти оцінки якості облікової інформації [Електронний ресурс] / Т. Ф. Плахтій // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. – 2015. – Режим доступу: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/12-2015/60.pdf>.
2. Соколова Е. С. Методы оценки качества учётной информации [Електронний ресурс] / Е. С. Соколова – Режим доступу: cyberleninka.ru/article/n/metody-otsenki-kachestva-uchotnoy-informatsii.pdf.
3. Осадча О. О. Методика кількісного оцінювання якості обліково-аналітичної інформації / О. О. Осадча // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2016. – Том 24. – № 2. – С. 155 – 161.

УДК 657

Цугульски Ю.

к. э. н., доцент,

Молдавская экономическая академия

БУХГАЛТЕРСКИЙ УЧЁТ ПРОИЗВОДСТВЕННЫХ ЗАТРАТ У ЭКОНОМИЧЕСКИХ СУБЪЕКТОВ МОЛДОВЫ: СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ

В Республике Молдова при ведении учёта производственных затрат экономические субъекты руководствуются Методическими указаниями о бухгалтерском учёте производственных затрат и калькуляции себестоимости продукции и услуг (в дальнейшем – методические указания). Они предусматривают обязательные правила учета производственных затрат и калькулирования себестоимости произведенной продукции/оказанных услуг для субъектов, осуществляющих деятельность по производству продукции и/или оказанию услуг.

Согласно п. 5 методических указаний, производственные затраты – ресурсы, представленные в стоимостном выражении и израсходованные для производства продукции/оказания услуг [1]. Производственные затраты должны признаваться на основе

метода начислений в том периоде, в котором они фактически были понесены. При этом методические указания требуют вести обособленный учет текущих затрат, затрат будущих периодов (например, затраты, связанные с ремонтом основных средств, сертификациями, экспертизами) и предстоящих затрат (например, оценочные резервы по отпускам основных рабочих).

К сожалению, на практике, у субъектов могут возникнуть сложности с применением метода начисления. Например, налоговые накладные по коммунальным услугам не всегда выписываются в тот период, когда непосредственно были оказаны услуги. Либо встречаются ситуации когда, например, налоговая накладная по аренде и коммунальным услугам выписывается в январе 2018 года, а содержит информацию с 15.12.2017 года по 15.01.2018 года. В данной ситуации бухгалтеру сложно разграничить затраты относящиеся к 2017 году. По нашему мнению, данную проблему можно решить лишь разбивкой производственных затрат по каждому периоду отдельно и если по аренде это осуществить возможно, тогда по коммунальным услугам необходимы внутренние регистры учёта данных счётчиков по электроэнергии, воде и т.д на конец каждого отчётного периода. В обратном случае, если затраты будут отражены полностью в 2018 году, данные финансовой отчётности будут искажены, а при проверке к предприятию могут быть применены штрафные санкции.

Другой проблемой является порядок учёта амортизации основных средств используемых в производственных целях. Согласно п.22 НСБУ «Долгосрочные нематериальные и материальные активы», при начислении амортизации долгосрочного актива могут быть использованы следующие методы: линейный метод, метод единиц производства, метод уменьшаемого остатка. Наиболее применяемый метод на практике это линейный, который не учитывает объемы произведённой продукции/оказанных услуг. В результате, если доля амортизации производственных основных средств в общей сумме затрат существенна линейный метод искажает данные производственной себестоимости продукции/услуг, что может привести к неверным управленческим решениям.

В общем, бухгалтерский учет производственных затрат субъекты обязаны вести по статьям затрат, которые включают:

- прямые и распределяемые материальные затраты;
- прямые и распределяемые затраты на персонал;
- косвенные производственные затраты.

Основные положения относительно состава и порядка бухгалтерского учета производственных затрат, объектов учета затрат и калькуляции, калькуляционный период, а также применяемый метод калькуляции себестоимости произведенной продукции/оказанных услуг должен быть раскрыт в учётных политиках субъекта [2]. Так, в соответствии с учётными политиками субъекта, бухгалтерский учет производственных затрат может осуществляться:

- с применением управленческих счетов;
- без применения управленческих счетов.

Методические указания рекомендуют применение управленческих счетов 8 класса Общего плана счетов бухгалтерского учёта [3] субъектам, которые производят различные виды продукции и/или оказывают различные виды услуг. Для тех субъектов, которые изготавливают один вид продукции (группу однородной продукции) или оказывают один вид услуг (группу однородных услуг) накопление производственных затрат можно отражать непосредственно на счетах финансового учета, а именно на счёте 215 «Незавершенное производство».

Как показывает практика, субъекты, которые занимаются одним видом услуг (например, услуги найма, интернет, консалтинговые услуги и др.) не всегда руководствуются одним из предложенных вариантов. Все затраты относящиеся к себестоимости услуг они отражают непосредственно на счёте 711 «Себестоимость продаж», без предварительного накопления на счетах 8 класса управленческого учёта затрат (при выборе первого варианта учёта) либо на счёте 215 «Незавершенное производство» (при выборе второго варианта учёта). В данной ситуации не соблюдаются методологические нормы применения счёта 711 «Себестоимость продаж», так как он

должен отражать сформированную производственную себестоимость на момент оказания услуг, а не накопление затрат по заработной плате производственного персонала, амортизации основных средств и других производственных затрат.

Необходимо отметить, что ведение управленческого учета требует большей внимательности со стороны управленческого персонала. В бухгалтерских автоматизированных системах нередко возникают запутанные данные в элементах справочников: при вводе данных выбирают не то, что необходимо. Если для формирования бухгалтерской отчетности это не всегда имеет значение, тогда для управленческой отчетности это важно.

В действующей системе бухгалтерского учета существуют специфические проблемы, но, есть и те, с которыми сталкиваются очень многие субъекты:

- изначально отсутствует четкая постановка задачи по внедрению системы управленческого учета (это самая распространённая проблема управленческого учета);
- недостаточная (для целей управленческого учета) детализация бухгалтерского учета;
- различия в учетных политиках (в управленческом и бухгалтерском учете) по некоторым типам операций;
- как следствие вышеперечисленного – длительное формирование управленческих отчетов и сам процесс подготовки больше напоминает «колдовство», а не четкую и выверенную технологию, которую можно автоматизировать [4].

Порядок бухгалтерского учета производственных затрат выбирается каждым субъектом самостоятельно в зависимости от его размера, организационно-технологических особенностей и информационно-управленческих потребностей. Однако если при производстве различных видов продукции, субъекты, как правило, учитывают производственные затраты отдельно по каждому виду произведённой продукции, тогда при оказании нескольких видов услуг это требование, как правило, не соблюдается. В результате, пользователям информации не представляется возможным проанализировать рентабельность каждого вида оказанных услуг, а также других управленческих показателей в процессе принятия управленческих решений.

Несмотря на то, что методические указания указывают на что могут быть разработаны и утверждены в законодательством порядке методические указания по бухгалтерскому учету производственных затрат и калькуляции себестоимости произведенной продукции/оказанных услуг в разных отраслях национальной экономики с учетом их особенностей, этот аспект к сожалению на практике не реализуется по различным причинам.

Поэтому, в перспективе для увеличения объективности данных управленческого учёта, по нашему мнению, необходимо выделить основные отрасли национальной экономики, имеющие стратегическое значение (к примеру, винодельческой, хлебопекарной и др.). В дальнейшем учитывая информационно-управленческие потребности данных субъектов, а также опыт других стран целесообразно разработать методические указания по бухгалтерскому учету производственных затрат и калькуляции себестоимости произведенной продукции/оказанных услуг по каждой отрасли в отдельности.

Особое значение в управленческих целях имеют и международные стандарты управленческого учёта (SMA – Statements on management accounting) разработанные Институтом Бухгалтеров Управленческого Учёта (IMA). По нашему мнению, использование и данных стандартов в качестве положений регламентирующих управленческий учёт позволило бы пользователям управленческого учёта существенно повысить качественные характеристики управленческой информации.

Список литературы

1. «Методические указания о бухгалтерском учёте производственных затрат и калькуляции себестоимости продукции и услуг», утвержденные Приказом Министерства финансов Республики Молдова № 118 от 06.08.2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: old.mf.gov.md.
2. НСБУ «Учётные политики, изменения в бухгалтерских оценках, ошибки и последующие события», утвержденные Приказом Министерства финансов Республики Молдова № 118 от 06.08.2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: old.mf.gov.md.
3. Общий план счетов бухгалтерского учета, утверждённый Приказом Министерства Финансов Республики Молдова № 119 от 06.08.2013 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://old.mf.gov.md/ru/actnorm/contabil/plannew>.
4. Карпов А. Е. Постановка и автоматизация управленческого учёта [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://bud-tech.ru/accounting_problems.html.

Ліндасв Д. В.

студент факультету менеджменту та маркетингу,
Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»,

Лободзинська Т. П.

к. е. н., доцент, доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА ДИНАМІКИ ВАЛОВОГО ВНУТРІШНЬОГО ПРОДУКТУ В УКРАЇНІ

Соціально-економічний розвиток країни традиційно характеризується сучасним станом економічного зростання національної економіки. Нестабільність соціально-економічної та політичної ситуації в Україні значно погіршує макроекономічні показники розвитку економіки країни. Наслідком затяжних фінансово-економічних та суспільно-політичних криз є критично низький рівень добробуту та якості життя населення. Через низьку якість життя країна втрачає свою конкурентоздатність, виснажується людський потенціал, спостерігається значне відставання у соціальному та економічному розвитку і, як наслідок, виникають соціальні кризи.

Наслідком трансформації економічних процесів в Україні стало стрімке падіння промисловості, вибуття капіталу за територію країни, скорочення інвестицій, коливання курсу грошової одиниці тощо. Все вище перелічене призвело до найбільшій проблеми – тотального збідніння населення. Саме тому, статистична оцінка динаміки макроекономічних показників розвитку національної економіки є необхідною та актуальною.

Найважливішими показниками розвитку національної економіки є ключовий макроекономічний показник – валовий внутрішній продукт (ВВП) та його похідні. За роки незалежності та утвердження суверенітету, Україна подолала складний шлях: від стрімкого падіння показників зростання ВВП до незначного зростання, яке тривало недовго. На сьогодні, наслідки стрімкого економічного спаду не лише не подолані, а й ще більше посилені. Досягнення зростання економіки, підвищення добробуту населення, покращення рівня та якості життя населення – це лише перспектива, а не результат розвитку.

За даними більшості показників, міжнародних рейтингів та зіставлень підтверджується кризовий стан української економіки. Негативною є тенденція до зниження номінального ВВП, розрахованого у доларах США. Державна служба статистики прозвітувала, що номінальний ВВП України у 2016 р. становив 2383182 млн. грн. [1]. Відповідно даних Світового банку, за цим показником (у доларовому еквіваленті) протягом останніх п'яти років Україна опустилася з 48 на 61 місце, опинившись між Анголою та Екватором [2].

Складові ВВП за видатками щодо основних компонентів сукупного попиту, згідно даних Світового банку за 2005 та 2016 рр., наведені у табл. 1.

Таблиця 1

Структура попиту, 2005 – 2016 рр., %

Витрати на споживання кінцевого продукту		Витрати державного бюджету на кінцеве споживання		Валове формування капіталу		Експорт товарів та послуг		Імпорт товарів та послуг		Валові заощадження	
2005 р.	2016 р.	2005 р.	2016 р.	2005 р.	2016 р.	2005 р.	2016 р.	2005 р.	2016 р.	2005 р.	2016 р.
58	65	19	19	23	22	51	49	51	56	26	16
Середньосвітові показники											
58	58	16	17	25	24	29	29	28	29	26	25

Джерело: [2]

Практично всі структурні елементи, окрім державного споживання, зазнали змін. Так, споживчі витрати зросли з 58 % до 65 %, що могло б бути оцінено позитивно, якби це не відбулося за рахунок скорочення питомої ваги валових приватних інвестицій, суттєво

ускладнюючи економічне зростання. Чистий експорт перетворився на від’ємний (-7 %), що негативно впливає на зростання ВВП. Зменшення частки валових інвестицій корелює зі скороченням частки валових заощаджень (з 26 % до 16 %).

У довгостроковому періоді рівень ВВП на душу населення в Україні зростає, окрім років, коли спостерігалось не лише падіння ВВП, а й девальвація національної грошової одиниці (2009, 2014, 2015 рр.) (табл. 2). Схожа динаміка спостерігається і у скороченні чисельності населення України.

Таблиця 2

ВВП на душу населення України, 2005 – 2016 рр., тис. дол США

Показник	Роки											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВВП на душу населення	1,8	2,3	3,1	3,9	2,5	3,6	3,9	4,0	4,2	3,1	2,1	2,2

Джерело: [2]

Найбільш точно рівень економічного зростання визначає ВВП на душу населення, який розраховується за паритетом купівельної спроможності (ПКС). За статистичними даними Світового банку, рівень ВВП на душу населення, який розраховується за таким способом, показує інші значення (табл. 3). Дане неспівпадіння пояснюється особливостями перенесення макроекономічних показників, які розраховуються у гривні, в однакові грошові одиниці для міжнародних зіставлень. Застосування ПКС суттєво знижує різницю у фактичних цінах і автоматично підвищує ВВП для країн з низькими доходами та невеликими цінами.

За паритетом купівельної спроможності ВВП на душу населення має певні зміни. У 2011 – 2014 рр. значення показника коливалося у межах 8,3 – 8,7 тис. грн., загалом, у довгостроковому періоді, значення показника збільшилося на 28 %. Найнижчим показник був у 2009 р. (вплив світової економічної кризи). Значення показника 2016 р. відповідає значенню 2008 та 2011 рр., що свідчить сьогодні про низький рівень купівельної спроможності населення України. На жаль, таке становище в Україні порівняне лише з країнами третього світу.

Таблиця 3

ВВП на душу населення України (за ПКС), 2005 – 2016 рр., тис. дол США

Показник	Роки											
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
ВВП на душу населення	6,5	7,2	8,0	8,4	7,3	7,7	8,3	8,5	8,6	8,7	7,9	8,3

Джерело: [2]

Сьогодні Україна посідає сьоме місце серед 10 найбідніших країн світу, в той час як перші три місця посідають Венесуела, Південна Африка та Аргентина [3, с. 328].

Таким чином, останніми роками загострюється падіння економіки України. Додатні значення окремих показників не можуть свідчити про позитивні зрушення, оскільки розраховуються відносно до від’ємних показників попередніх періодів. Валовий внутрішній продукт на душу населення, розрахований за паритетом купівельної спроможності, порівняний з відповідним показником лише країн третього світу.

Щорічне погіршення таких макроекономічних показників призвело до того, що Україна опинилася у рейтингу TOP-10 найбідніших країн світу. Подолати бідність в країні наразі можливо лише шляхом усунення її причин.

Окреслені в результаті статистичної оцінки проблеми можуть бути розв’язані лише шляхом укріплення національної економіки, насичення її дешевими фінансовими ресурсами, надання пріоритету стратегічно важливим галузям національної економіки, відродження промисловості країни, розробки ефективної антиінфляційної політики, підвищення рівня зайнятості населення тощо. Внаслідок таких позитивних зрушень в Україні можливі реальні перспективи підвищення загального рівня і якості життя населення.

Список літератури

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Світовий банк [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.worldbank.org/indicator>.
3. Лібанова Е. М. Бідність населення України: причини, масштаби, наслідки: монографія / Е. М. Лібанова – К.: КНЕУ, 2008. – 328 с.

УДК 340.1

Мовчан І. В.

студентка 4 курсу,
Інститут підготовки кадрів для органів юстиції України,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого

ЕВОЛЮЦІЯ ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА ЗА ЧАСІВ ЯРОСЛАВА МУДРОГО

Звичаєве право України сягає своїм корінням правових звичаїв Київської Русі. Дослідження правового звичаю як першоджерела українського права залишається актуальним питанням сучасності.

Звичаєвим правом вважають систему прав і обов'язків соціальних суб'єктів, що формувалися у процесі спільної життєдіяльності, закріплених у свідомості як правові норми, обов'язковість дотримання яких ґрунтувалася на загальному переконанні в їх правильності та забезпечувалась впливом зовнішнього авторитету [1, с. 32].

Соціально-економічні та ідеологічні перетворення, що відбулись у слов'янському суспільстві, вимагали чіткої регуляції нових відносин та впорядкування численних уставів та уроків. Із кодифікаційною діяльністю пов'язують ім'я Ярослава Мудрого. Цей князь уперше зібрав правові норми Руської держави в один письмовий документ, в якому відобразилось співвідношення звичаєвого та державного права. Відтак найдавнішим писаним законом, що об'єднав звичаєві норми, санкціоновані державою, та прояви князівської правотворчості, була «Руська Правда» [2, с. 293].

Серед дослідників немає єдності в поглядах відносно того, яке місце займає правовий звичай у першій давньоруській пам'ятці. На думку В. Л. Яніна звичаєве право було головним джерелом «Руської Правди» [3, с. 19].

С. В. Юшков вважає, що «Руську Правду» не можна розуміти як збірку звичаєвого права, оскільки це зведення законів, і до того ж законів, встановлених феодалською владою. Статті «Руської Правди» є, таким чином, новими нормами, а не констатацією встановлених звичаїв [4, с. 30]. А. Яковлів називає «Руську Правду» збіркою норм звичаєвого права та князівських уставів, складеною в XI – XII ст. [5, с. 225]. М. Чубатий під «Руською Правдою» розумів ряд збірників, що постали в XI – XII ст. на основі зобов'язуючого звичаєвого права, княжих уставів та уроків і рецепованого чужого права [6, с. 32]. Р. Л. Хачатуров вважає, що найдавнішим джерелом «Руської Правди» було звичаєве право, і тим самим корені цієї збірки сягають далекого минулого [7, с. 96]. П. П. Толочко, доводить що в «Правді Ярослава» найкраще збереглися деякі норми звичаєвого права [8, с. 225].

Як ми бачимо, окремі автори вважають «Руську Правду» виключно збірником діючих правових норм, який не мав юридичної сили як акт законодавства. Проте формування такого законодавчого збірника відповідала вимогам того часу та суспільним потребам Київської Русі, відтак гіпотеза про юридичну цінність «Руської Правди» має логічне підґрунтя, тому розглядатиметься як така, що відповідає дійсності.

Отже, є достатні підстави вважати, що «Руська Правда» діяла на усій території Київської Русі як законодавчий акт. Крім того, вона, здійснила значний вплив на подальший розвиток українського, російського та білоруського права. Її рецепція спостерігається й у сусідніх народів – литовського, польського [9, с. 368] та ін. [10, с. 181].

Маючи за зразок звичаєве право та відчувачи нові настрої в суспільстві, князі творили таке право, що відповідало новим суспільним відносинам. Виникнення «Руської Правди» було закономірним явищем, яке ще раз підтвердило високий рівень правової культури Київської Русі, а також результатом багатовікової еволюції звичаєвих норм, князівської правотворчості та рецепції візантійського права. В основі правових змін лежали ті перетворення, що відбулись у східнослов'янському середовищі X – IX ст. Звичаєвий елемент був широко присутній у більшості правових норм «Руської Правди» [11, с. 118 – 119].

Отже, «Руську Правду» можна вважати кодифікацією звичаєвих норм, але не збіркою звичаєвого права. Цей документ був складений на тому етапі розвитку держави, коли

правовий звичай не міг регулювати всі відносини, що в ній склались. Давньоруське суспільство приблизно три століття існувало без писаного законодавства, керуючись звичаєвими нормами, тому поява письмового кодексу свідчила про якісні зміни в загальній системі правовідносин. Як зазначалось, «Руська правда» була найбільш важливим актом князівського законодавства, в якому були закріплені як діючі звичаєво-правові норми, так і нові норми права, сформовані державою.

Отож, її можна вважати результатом кодифікації згаданих правил поведінки. Вона стала своєрідним синтезом, компромісом звичаєво-правової традиції та реформаторських намірів київських князів [10, с. 181].

«Руська правда», або «Правда Ярослава», – це норми давньоруського права, за якими нормувалося життя тогочасного суспільства.

У ній існуючі на той час закони та звичаї не лише систематизувалися, а й пристосовувалися до нових реалій тогочасного життя й ставили Русь у ряд із передовими правовими європейськими країнами. «Руська правда» – це найвидатніша письмова пам'ятка українського права давньоруського періоду, кодифікований акт законодавства Київської Русі.

Список літератури

1. Правовий звичай як джерело українського права IX – XIX ст. / за ред. І. Б. Усенка. – К.: Наукова думка, 2006. – 280 с.
2. Петрухин В. Я. Древняя Русь. Народ. Князья. Религия // Из истории русской культуры. Т. 1. Древняя Русь. – М., 2000. – 760 с.
3. Российское законодательство X – XX вв.: В 9 т. – Т. 1. Законодательство Древней Руси. М.: Юрид. Лит., 1984. – 432 с.
4. Юшков С. В. Нариси з історії виникнення і початкового розвитку феодалізму в Київській Русі / АН України, Ін-т історії України, Археограф. комісія. Відп. ред. В. А. Смолій. – К.: Наук. думка, 1992. – 352 с.
5. Яковлів А. Українське право // Українська культура. Лекції за ред. Д. Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.
6. Чубатий М. Огляд історії українського права. Історія джерел та державного права / М. Чубатий. – УВУ, Мюнхен. – К., 1994. – 88 с.
7. Хачатуров Р. Л. Становление права (На материале Киевской Руси) / Р. Л. Хачатуров. – Тбилиси, 1988. – 262 с.
8. Толочко П. П. Київська Русь / П. П. Толочко. – Київ: Альтернативи, 1998. – 352 с.
9. Бойко І. Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349 – 1569 рр.) / І. Й. Бойко. – Львів: Вид-во ЛНУ ім. І. Франка, 2009. – 628 с.
10. Бедрій М. М. Історико-правовий огляд джерел права Київської Русі / М. М. Бедрій // Молодий вчений. – 2014. – № 8 (11). – С. 179 – 184.
11. Кушинська Л. А. Звичаєве право та його еволюція у східнослов'янському суспільстві VI – XI ст.: монографія / Л. А. Кушинська. – К.: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. – 142 с.

УДК 343.2

Сосонська А. І.

аспірант кафедри кримінального права № 1,
Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого

ПЕРЕДУМОВИ ЗАСТОСУВАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ НОРМ ЩОДО ЗВІЛЬНЕННЯ ОСОБИ ВІД ВІДБУВАННЯ ПОКАРАННЯ З ВИПРОБУВАННЯМ

Одним із гарантій забезпечення правопорядку в державі виступає принцип невідворотності покарання для осіб, які вчиняють правопорушення. Відповідно до ст. 65 КК України особі, яка вчинила злочин, має бути призначене покарання, необхідне і достатнє для її виправлення та попередження нових злочинів [1] Однак, виправлення особи та попередження нових злочинів можна досягти не лише шляхом призначення реального покарання, а у певних випадках шляхом застосування кримінально-правових норм щодо звільнення особи від відбування покарання з випробуванням (ст. 75 КК України).

В 2014 році до статті 75 КК України були внесені зміни, згідно з якими якщо суд, крім випадків засудження за корупційний злочин, при призначенні покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років, враховуючи тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, дійде до висновку про можливість виправлення

засудженого без відбування покарання, він може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням. Суд приймає рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження угоди про примирення або про визнання вини, якщо сторонами узгоджено покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, позбавлення волі на строк не більше п'яти років, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Передумовою застосування зазначеного виду звільнення від відбування покарання з випробуванням є засудження особи за вчинений злочин (крім випадків засудження за корупційний злочин) і призначення покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, а також позбавлення волі на строк не більше п'яти років (ч. 1 ст. 75 КК України).

Підставою для застосування звільнення від відбування покарання, передбаченого ч. 1 ст. 75 КК України, визнається висновок суду, враховуючи тяжкість злочину, особу винного та інші обставини справи, які свідчать про можливість виправлення засудженого без відбування покарання. В такому випадку суд може прийняти рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням, тобто закон передбачає факультативність ухвалення судом рішення про даний вид звільнення від відбування покарання.

В той же час ч. 2 ст. 75 КК України встановлює обов'язок суду ухвалити рішення про звільнення від відбування покарання з випробуванням у випадку затвердження судом угоди про примирення або про визнання вини. Якщо сторонами узгоджено покарання у виді виправних робіт, службового обмеження для військовослужбовців, обмеження волі, позбавлення волі на строк не більше п'яти років, а також узгоджено звільнення від відбування покарання з випробуванням.

Визначення в ч. 1 ст. 75 КК України лише можливості прийняття судом рішення про звільнення засудженої особи від відбування покарання із випробуванням, а в ч. 2 ст. 75 КК його обов'язковості викликало різне тлумачення передумови застосування зазначених положень.

Як зазначає В. М. Бурдін, застосування ч. 2 ст. 75 КК України можливе лише за умови збереження всіх вимог для такого виду звільнення, передбачених у ч. 1 ст. 75 КК України, обов'язковою вимогою якої є засудження особи за кримінальне правопорушення, що не є корупційним [2, с. 241]. Тієї ж думки притримується і О. О. Книженко, відмічаючи, що не може бути досягнуто угоди щодо призначення відповідного покарання та звільнення від його відбування з випробуванням, якщо цього не дозволяють норми КК України (положення як Загальної, так і Особливої частин КК) [3, с. 117]. О. П. Горох висловлює думку щодо необхідності внесення законодавчих змін до ч. 2 ст. 75 КК України, у якій передбачити можливість застосування кримінально-правових норм щодо звільнення особи від відбування покарання з випробуванням у разі затвердження судом угоди про примирення чи про визнання вини, крім випадків засудження за корупційний злочин [4, с. 51].

На протигагу наведеним поглядам, І. Мезенцева та А. Боровик, розглядаючи шляхи удосконалення інституту звільнення від кримінальної відповідальності за корупційні злочини стверджують, що норма про спеціальне звільнення від відповідальності корупціонерів за своїм спрямуванням є заохочувальною та стимулюючою, спонукаючи винного на діяльне каяття, відшкодування шкоди, викриття співучасників [5, с. 89]. Можна погодитися, що застосування норм про звільнення особи, яка засуджується за вчинення кримінального корупційного правопорушення, від відбування покарання з випробуванням за певних обставин буде оптимальним шляхом для повернення коштів до державного бюджету, викриття інших корупціонерів та нестиме превентивну функцію.

Аналізуючи вищенаведене, можна дійти до висновку, що різне визначення в ч. 1 та ч. 2 ст. 75 КК України передумов для звільнення особи від відбування покарання з випробуванням дає підстави для неоднакового тлумачення та застосування вказаних положень ст. 75 КК України. Тому доцільно внести відповідні зміни до КК України.

Список літератури

1. Кримінальний кодекс України від 05 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page3>.

2. Бурдін В. М. Звільнення від відбування покарання із випробуванням за корупційні злочини / В. М. Бурдін // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. – 2015. – № 3. – С. 241 – 243.

3. Книженко О. О. Звільнення від відбування покарання з випробуванням та укладення угод у кримінальному провадженні щодо корупційних злочинців / О. О. Книженко // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. – 2015. – № 1. – С. 115 – 121.

4. Горох О. П. Законодавчі обмеження щодо звільнення від покарання корупціонерів. / О. П. Горох // Вісник Академії адвокатури України. – 2016. – Том 13 число 1 (35). – С. 50 – 53.

5. Мезенцева І. Шляхи удосконалення інституту звільнення від кримінальної відповідальності за корупційні злочини / І. Мезенцева, А. Боровик // Підприємництво, господарство і право. – 2016. – № 4. – С. 87 – 91.

УДК 34.023

Шрамова О. С.

магістр права,
аспірантка кафедри теорії права та держави,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

ТЕРМІНОЛОГІЧНЕ ВИЗНАЧЕННЯ ДИТИНИ НА ПРЕНАТАЛЬНІЙ СТАДІЇ РОЗВИТКУ

Терміни, застосовувані у юриспруденції, мають бути максимально точними та повними у відображенні суттєвих ознак позначуваного поняття. Однією з проблем першочергової важливості є визначення юридичного терміну для позначення дитини від моменту зачаття до народження.

На сьогодні як в юридичній науці, так і в законодавстві такий термін не випрацюваний. В українській та російськомовній юридичній літературі для позначення дитини у період від зачаття до народження найчастіше застосовується термін «ненароджена дитина» [6], англійською мовою якою є «unborn child». Слід зазначити, що «ненароджений» – це пасивний дієприкметник доконаного виду, і, відповідно, носить характер закінченої дії – ненароджений, такий що не народився і вже не народиться. Саме тому даний термін асоціюється із жертвою абортів. З огляду на це вживання даного терміну для позначення дитини від зачаття до народження в позитивному значенні видається некоректним.

Досить поширеним є також запозичення понять «ембріон» та «плід» з медичної науки. У західній правовій доктрині прижився навіть термін «fetal rights», що у дослівному перекладі означає «права плоду». Н.А. Білобратіна, навпроти, відмічає: «У праві під ембріоном людини прийнято вважати організм з моменту зачаття до народження» [5, с. 35].

Між тим, поняття «ембріон» і «плід» тотожними не є, оскільки перший використовується в медицині, біології, ембріології для позначення більш ранньої стадії розвитку людського організму, а другий, тобто «плід» – для позначення наступної за ембріональною стадією. Слід зазначити, що в зазначених науках немає єдиного загальноприйнятого підходу щодо періодизації внутрішньоутробного розвитку людини. Так, В. С. Баранов, Т. В. Кузнецова у своїй праці «Цитогенетика ембріонального розвитку людини» зазначили, що існує декілька різних класифікацій періодів антенатального розвитку людини. Загальна тривалість внутрішньоутробного розвитку людини в середньому складає близько 280 днів і дорівнює приблизно 1% її середньої тривалості життя. Наприклад, за класифікацією Карнегі, проембріональному періоду відповідають приблизно перші чотири тижні вагітності, ембріональному періоду – 5 – 9 тижні, плідному – 9 – 40 тижні вагітності. В практичному акушерстві застосовується більш спрощений варіант класифікації, відповідно до якого I триместр вагітності (до 13-го тижня) відповідає ембріональному періоду розвитку, II і III – фетальному (плідному) періоду. В останньому нерідко виділяють ще й перинатальний період, який В. С. Баранов і Т. В. Кузнецова визначають як період з 28 тижнів вагітності до 7-го дня періоду новонародженості [4, с. 19 – 20]. Єремєєва О. І., Сайфулліна Н. А. зазначають, що людський зародок проходить три стадії внутрішньоутробного розвитку: 1) проембріон (14 днів з моменту зачаття); 2) ембріон (8 тижнів з моменту зачаття); 3) плід (від 8 тижнів з моменту зачаття) [8, с. 41].

Відповідно, ні «ембріон», ні «плід» не можуть використовуватись для позначення всього періоду внутрішньоутробного розвитку, оскільки відображують лише його окремі стадії. Щодо розмежування даних стадій серед вчених відсутня єдність.

В Цивільному кодексі України для позначення дитини від зачаття до народження подекуди зустрічаються такі терміни, як «особа» (ч. 1 ст. 1222), «дитина» (ч. 2 ст. 25, ч. 1 ст. 1261).

У березні 2016 року Верховною Радою України було зареєстровано законопроект № 4295 «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо правового статусу насітуруса», яким для позначення дитини від зачаття до народження пропонується використовувати термін насітурус – «дитина, яка на момент смерті свого батька (спадкодавця) вже була зачата, але ще не народилася. Моментом народження насітуруса є момент відділення плода від організму матері шляхом пологів» [2]. Слід визнати запропонований термін досить вдалим для позначення зачатої, але не народженої дитини в спадкових відносинах, в інших видах відносин він є нетрадиційним.

У випадках умертвіння дитини до народження її тканини називають «фетальними матеріалами» [1] або «абортивним матеріалом» [7].

Таким чином, відносно одного і того ж самого суб'єкта – дитини у період від зачаття до моменту відділення від тіла матері застосовуються різні та протилежні по своїй суті системи оцінювання, а також різна термінологія. В Декларації прав дитини, Конвенції про права дитини використовується термін «дитина до народження», що має нейтральне емоційне забарвлення і точно відображає єдність правового статусу дитини на всіх етапах розвитку від зачаття до народження. Втім, позначаючи кінцеву точку часу – «до народження», даний термін не уточнює початкову таку точку.

Найбільш влучним і вдалим видається термін, запропонований російськими вченими І. В. Понкіним, В. В. Єремян, М. М. Кузнецовим і О. О. Понкіною – «дитина на пренатальній стадії розвитку» [10]. Термін «пренатальний період розвитку» (від грецького *pre* – до; латинського *natus* – народження) охоплює період від моменту зачаття до народження дитини, і не є тотожним терміну «перинатальний» (від грецького *peri* – навколо; латинського *natus* – народження), який охоплює період з 22 повних тижнів вагітності і закінчується через сім повних діб після народження дитини [3, с. 41]. Тому пропонуємо позначати дитину від зачаття до моменту народження як дитину на пренатальній стадії розвитку.

Список літератури

1. Закон України від 16.07.1999 № 1007-XIV «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині»: за станом на 26 жовтня 2014 р. / Верховна Рада. – Офіц. вид. – К.: Голос України, 1999.
2. Законопроект № 4295 від 23.03.2016 «Про внесення змін до Цивільного кодексу України щодо правового статусу насітуруса» [Електронний ресурс]: Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=58500.
3. Астахов В. М. Пренатальна і перинатальна психологія як складові частини психології розвитку. Проблема девіантного материнства: стан і шляхи вирішення / В. М. Астахов, І. В. Пузь // Архів подій. – 2011. – № 1. – С. 41 – 45.
4. Баранов В. С. Цитогенетика ембріонального розвитку человека: Научно-практические аспекты / В. С. Баранов, Т. В. Кузнецова. – СПб: Издательство Н-Л, 2006. – 640 с.
5. Белобрагина Н. А. Правовой статус эмбриона / Н. А. Белобрагина // Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки. – 2013. – № 1 – 2. – С. 34 – 38.
6. Беседкина Н. И. Права неродившегося ребенка: личные неимущественные и имущественные / Н. И. Беседкина // Право и жизнь. – 2005. – № 82 (5).
7. Гонтарь Ю. В. Роль цитогенетического обследования семейной пары и абортивного материала при случае замершей беременности / Ю. В. Гонтарь, И. Е. Ильин, О. И. Парницкая // Вісник проблем біології і медицини. – 2014. – Вип. 3(1). – С. 73 – 77. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2014_3\(1\)_16](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vpbm_2014_3(1)_16).
8. Еремеева О. И. К вопросу о понятии и правовом положении эмбриона человека / О. И. Еремеева, Н. А. Сайфуллина // Инновационная наука. – 2016. – № 3 – 2 (15). – С. 40 – 44.
9. Любич Л. Д. Правовой статус ненародженої дитини у правовідносинах щодо реалізації репродуктивних прав людини / Л. Д. Любич // Проблеми сучасного права: Адміністративне право і процес. – 2015. – № 2 (12). – С. 262 – 273.
10. Понкин И. В., Еремян В. В., Кузнецов М. Н., Понкина А. А. Доклад «О правовых основаниях правового признания ценности жизни, человеческого достоинства и права на жизнь ребенка, находящегося на пренатальной стадии развития» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ruskline.ru/analitika/2014/11/13/o_pravovyh_osnovaniyah_pravovogo_priznaniya_cennosti_zhizni_chelovecheskogo_dostoinstva_i_prava_na_zhizn_rebyonka_nahodyawegosya.
11. Теремцова О. М. Актуальне питання забезпечення права на життя ненародженої дитини / О. М. Теремцова // Наше право. – 2015. – № 1. – С. 133 – 136. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nashp_2015_1_25.

СЕКЦІЯ 21

SECTION 21

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЦИВІЛЬНИХ,
ГОСПОДАРСЬКИХ, ЕКОЛОГІЧНИХ ТА
ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН
ACTUAL PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF CIVIL,
ECONOMIC, ENVIRONMENTAL, AND LABOR RELATIONS**

УДК 346.34

Гук М. В.

соискатель,

Национальный центр законодательства и
правовых исследований Республики Беларусь

**ОДНОСТОРОННИЙ ОТКАЗ ОТ ИСПОЛНЕНИЯ
ОБЯЗАТЕЛЬСТВА, ВЫТЕКАЮЩЕГО ИЗ ДОГОВОРА НА ОКАЗАНИЕ
ИНЖЕНЕРНЫХ УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ**

Заключая договор, стороны надеются на его надлежащее исполнение и получение благ, на которые стороны рассчитывают, заключая договор.

Так, согласно статье 290 Гражданского кодекса Республики Беларусь обязательства должны исполняться надлежащим образом в соответствии с условиями обязательства и требованиями законодательства, а при отсутствии таких условий и требований – в соответствии с обычно предъявляемыми требованиями [1].

Очень часто, ввиду недобросовестных действий одной из сторон, другая сторона не может надлежаще исполнить свои обязательства, вытекающие из договора. Ввиду этого, в законодательстве предусмотрен односторонний отказ от исполнения обязательства.

Односторонний отказ наиболее актуален для договоров на оказание услуг, так как не предоставление заказчиком необходимой информации влечет невозможность оказания услуг, поименованных в договоре.

Согласно статье 291 Гражданского кодекса Республики Беларусь односторонний отказ от исполнения обязательства и одностороннее изменение его условий не допускаются, если иное не вытекает из законодательства или договора [1].

Договор на оказание инженерных услуг, являясь видом договора возмездного оказания услуг, может быть расторгнут в одностороннем порядке, так как иное не предусмотрено законодательством. При этом при одностороннем отказе от исполнения данного договора, предусмотрен механизм взаиморасчета между сторонами. Так, согласно статье 736 Гражданского кодекса Республики Беларусь заказчик вправе отказаться от договора возмездного оказания услуг при условии оплаты исполнителю фактически понесенных им расходов. Исполнитель же вправе отказаться от исполнения обязательств по договору возмездного оказания услуг лишь при условии полного возмещения заказчику убытков [1].

Однако законодательство не содержит оснований для одностороннего отказа от договора на оказание инженерных услуг. Их стороны определяют в договоре самостоятельно, на свое усмотрение.

На наш взгляд, широкий перечень оснований для одностороннего отказа от договора на оказание инженерных услуг по инициативе исполнителя, может привести к срыву сроков строительства объекта.

Включение в договор широкого перечня оснований для одностороннего отказа от договора на оказание инженерных услуг по инициативе заказчика может стать причиной упущенной выгоды для исполнителя.

Ввиду этого целесообразно закрепить в законодательстве перечень оснований для одностороннего отказа от исполнения договора на оказание инженерных услуг для заказчика и для исполнителя.

Пункт 6 Инструкции о порядке оказания инженерных услуг в строительстве, утвержденной постановлением Министерства архитектуры и строительства Республики

Беларусь от 10 мая 2011 г. № 18 к существенным условиям договора на оказание инженерных услуг относит условия обеспечения деятельности инженера [2]. Полагаем, что несоблюдение заказчиком условий обеспечения деятельности инженера может являться основанием для одностороннего отказа от исполнения договора на оказание инженерных услуг по инициативе исполнителя.

Основаниями для одностороннего отказа от исполнения договора на оказание инженерных услуг по инициативе исполнителя, кроме указанного, могут быть следующие: несвоевременное предоставление запрашиваемых документов заказчиком, несвоевременная оплата надлежащим образом оказанных услуг.

Основаниями для одностороннего отказа от исполнения договора на оказание инженерных услуг по инициативе заказчика может быть такое основание как ненадлежащее оказание услуг исполнителем.

Список литературы

1. Об утверждении Инструкции о порядке оказания инженерных услуг в строительстве и признании утратившими силу нормативных правовых актов, отдельных структурных элементов постановлений Министерства архитектуры и строительства Республики Беларусь [Электронный ресурс] : постановление Совета Министров, 10 мая 2011 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2018.

2. Гражданский кодекс Республики Беларусь [Электронный ресурс]: 7 декабря 1998, № 218-З: принят Палатой Представителей 28 октября 1998 г., одобр. Советом Респ. 19 ноября 1998 г. : в ред. Закона Респ. Беларусь от 9 января 2017 г. № 14-З // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2018.

УДК 342

Даценко Л. В.

студентка,

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
ім. академіка Юрія Бугая»

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЛІЦЕНЗУВАННЯ ВИДІВ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Дослідження питань правового забезпечення механізмів державного регулювання у сфері ліцензування видів господарської діяльності в умовах Євроінтеграції України на сьогодні є вкрай актуальним.

Сучасні демократичні та глобалізаційні процеси агрегування правових норм різних держав, зумовлюють необхідність розробки теоретичних та практичних засад забезпечення функціонування правового режиму ліцензування в Україні та приведення його у відповідність до вимог Копенгагенських критеріїв – параметрів, яким мають відповідати держави-члени Європейського Союзу.

Своєчасність теми дослідження актуалізується у зв'язку з тим, що однією з необхідних умов успішної євроінтеграції є імплементація європейських принципів ліцензування, визначених в ратифікованій Україною Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [1], спроба якої здійснена новим Законом України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII (який набрав чинності 29 червня 2015 року) (далі – Закон № 222).

Тенденцію погіршення інвестиційної привабливості країни необхідно долати рішучими реформами, спрямованими на детінізацію економіки, сприяння зростанню валового внутрішнього продукту (ВВП), формування сприятливого регулятивного середовища.

Новий Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» № 222 регулює суспільні відносини у сфері ліцензування видів господарської діяльності, визначає

виключний перелік видів господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, встановлює уніфікований порядок їх ліцензування, нагляд і контроль у сфері ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у цій сфері [3]. Прийняття Закону було умовою Міжнародного валютного фонду для надання Україні фінансової допомоги [4].

До основних змін, які були внесені законом, віднесено [2]: значно скоротилася кількість видів господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню з 57 до 30 видів; введено обов'язковість оформлення ліцензії, як документа у паперовому вигляді; скасовано необхідність одержання дублікатів та копій ліцензії; встановлено безстроковість дії ліцензії; скасована плата за переоформлення ліцензії; запроваджено інститут правонаступництва у сфері ліцензування (правонаступник має право для забезпечення завершення організаційних заходів, пов'язаних з одержанням ліцензії на його провадження, провадити у строк, що не перевищує шести місяців, такий вид господарської діяльності на підставі раніше виданої ліцензії. Право на здійснення виду господарської діяльності, на який отримано ліцензію, може переходити від ліцензіата, що був фізичною особою – підприємцем, до іншої фізичної особи, яка є її спадкоємцем).

Нарешті особа, яка бажає отримати ліцензію закріплена у законі таким терміном як: «здобувач ліцензії». Також визначено поняття: «безліцензійна діяльність».

Проте, ряд проблемних питань, які мав вирішити даний закон залишилися поза увагою. Для ефективної дії даного закону, Державній регуляторній службі України разом з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України та органами ліцензування необхідно провести роботу щодо внесення ряду змін як до самого закону, так і інших нормативно-правових актів, дія яких спрямована на реалізацію вищезазначеного закону.

Адже, незважаючи на започатковані Законом про ліцензування позитивні нововведення у сфері ліцензування господарської діяльності, Верховною Радою України продовжено роботу щодо його удосконалення, а саме прийнято Закон України від 26.11.2015 № 835-VIII «Про внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань», яким внесено зміни і до Закону № 222 [3].

Цим законом були дещо оптимізовані правовідносини між здобувачами ліцензії, ліцензіатами та органами ліцензування, для вдосконалення реалізації принципу «єдиного вікна», адже його норми, по-перше, надають можливість подання суб'єктом господарювання документів до органу ліцензування в електронному вигляді за допомогою порталу електронних сервісів; по-друге скасовують повідомлення в паперовій формі органом ліцензування здобувача ліцензії чи ліцензіата про прийняті ним рішення та передбачають оприлюднення цих рішень на порталі електронних сервісів; по-третє скасовують переоформлення ліцензії у разі зміни найменування юридичної особи або прізвища, імені, по батькові фізичної особи – підприємця [5].

В Законі № 222 залишилась велика кількість технічних недоліків, внутрішніх колізій, які потребують обговорення та удосконалення.

Таким чином, в правовому забезпеченні механізмів державного регулювання у сфері ліцензування видів господарської діяльності недостатня системність, є недоліки, які вказують на необхідність комплексного наукового дослідження проблем ліцензування та його правової основи.

Список літератури

1. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами Верховна Рада України: Закон України : від 16.09.2014 № 1678-VII [Електронний ресурс] / Офіційний вісник України/-2014 р. № 75 ст. 2125. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1678-18>.

2. Киселев А. Сокращен перечень лицензируемой деятельности [Електронний ресурс] / А. Киселев // Юридическая газета. – № 10 – 11 (456 – 457). – 2015. – Режим доступу: <http://juscutum.com/ru/skorochno-perelik-licenzovanoi-diyal>.

3. Про ліцензування видів господарської діяльності: Закон України: від 02.03.2015 № 222-VIII // Офіційний вісник України. – 2015 р. – № 25. – ст. 722 [Електронний ресурс] : Офіційний сайт Державної регуляторної служби. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/5216.htm>.

4. Пояснювальна записка до проекту Закону України про ліцензування видів господарської діяльності» від 18.04.2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=52683&pf354 01= 318515>.

5. Реалізація Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII [Електронний ресурс] : Офіційний сайт Державної регуляторної служби. – Режим доступу: <http://www.dkrp.gov.ua/info/5216.htm>.

УДК 346.2

Кошева Л. І.

студентка 4 курсу, заочної форми навчання,
юридичного факультету,

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УПРАВЛІННЯ ЦІННИМИ ПАПЕРАМИ

Серед існуючих видів господарської діяльності з управління майном в чинному законодавстві найбільш розгорнуту правову регламентацію як на законодавчому, так і на підзаконному рівні отримали різновиди управління майном, що провадяться на ринках фінансових послуг. Найбільше за своїм обсягом, законодавство з питань господарської діяльності з управління майном на ринках фінансових послуг, разом з тим, є незавершеним і страждає на численні прогалини та суперечності. Необхідність задоволення потреб господарської практики в адекватному правовому регулюванні господарських відносин, що складаються з приводу провадження господарської діяльності з управління майном на ринках фінансових послуг, створення умов для ефективної мобілізації і розміщення фінансових ресурсів в економіці обумовлюють необхідність з'ясування проблем правового регулювання таких, поширених на ринках фінансових послуг, видів господарської діяльності з управління майном, як діяльність з управління цінними паперами. Тому, відносини між торговцем цінними паперами й іншими учасниками ринку потребують належної регламентації з метою створення необхідних правових гарантій при вчиненні операцій на фондовому ринку.

Значний внесок в розвиток питань торгівлі цінними паперами в господарських правовідносинах привнесли фундаментальні наукові здобутки таких вчених, як В. А. Васильєвої, І. Я. Верес, С. В. Глібко, О. В. Дідич, Лісової Д. О. та ін.

Відповідно до законодавчого визначення, діяльність з управління цінними паперами є діяльністю, яка провадиться торговцем цінними паперами від свого імені за винагороду протягом визначеного строку на підставі договору про управління переданими йому цінними паперами та грошовими коштами, призначеними для інвестування в цінні папери, а також отриманими в процесі цього управління цінними паперами та грошовими коштами, які належать на праві власності установнику управління, в його інтересах або в інтересах визначених ним третіх осіб (абз. 3 ч. 5 ст. 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [1], п. 4 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» [2]).

Наведене визначення характеризує управління цінними паперами як діяльність, що:

- а) провадиться на оплатних засадах від власного імені торговцями цінними паперами в інтересах установника управління (або визначених ним третіх осіб);
- б) має об'єктом обслуговування передані та отримані в процесі управління цінні папери та грошові кошти, які належать на праві власності установнику управління;
- в) здійснюється на підставі договору про управління зазначеним майном.

Вказівки в дефініції діяльності з управління цінними паперами на здійснення цієї діяльності «від свого імені» та «в інтересах

установника управління або в інтересах визначених ним третіх осіб» є не зовсім вдалими: господарювання будь-якого виду здійснюється його суб'єктами від свого імені, забезпечення ж інтересів клієнтів виступає метою послуги управління цінними паперами, а не господарської діяльності з надання цих послуг в цілому.

Тому діяльність з управління цінними паперами доречніше було б визначати через вказівку на надання послуг з управління цінними паперами: саме послуга з управління цінними паперами, а не розглядуваний вид господарської діяльності з управління майном в цілому, характеризується здійсненням від власного імені та в інтересах клієнтів. Відповідно до частини 1 статті 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» діяльність з управління цінними паперами виступає складовою професійної діяльності з торгівлі цінними паперами, що, крім управління цінними паперами, включає також брокерську діяльність, дилерську діяльність та андеррайтинг. Між тим, віднесення діяльності з управління цінними паперами до професійної діяльності з торгівлі цінними паперами не відповідає її економічній сутності і є не зовсім вдалим. Адже торгівля цінними паперами за своїм економічним змістом є діяльністю, що спрямована на купівлю-продаж цінних паперів. Саме в такому розумінні було визначено торгівлю цінними паперами в Законі України від 30.10.1996 р. «Про державне регулювання цінних паперів в Україні» (в його попередній, до прийняття Закону України 23.02.2006 р., редакції), як окрему щодо управління цінними паперами діяльність, що включає здійснення цивільно-правових угод з цінними паперами, які передбачають оплату цінних паперів проти їх поставки новому власнику на підставі договорів доручення чи комісії за рахунок своїх клієнтів (брокерська діяльність) або від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу третім особам (дилерська діяльність) (ст. 4).

Будь-який цінний папір можна розглядати в двох аспектах: по-перше, як засіб оформлення певних зобов'язальних відносин (права «із» цінного паперу), по-друге, як об'єкт речового права (права «на» цінний папір). При цьому за правилом частини 2 статті 194 ЦК України до особи, яка набула право власності на цінний папір, переходять у сукупності усі права, які ним посвідчуються [31].

Найтипівішим прикладом управлінням посвідченими цінними паперами правами виступає управління правами з акцій (корпоративними правами), за якого управитель бере участь в управлінні акціонерним товариством-емітентом (в порядку, визначеному в установчому документі), отримує для клієнта доходи у вигляді дивідендів, одержує інформацію про діяльність товариства (у порядку, встановленому його установчими документами) тощо.

Оскільки управління посвідченими цінними паперами правами має сферою свого здійснення лише взаємовідносини управителя з емітентом (як особою, яка від свого імені розміщує емісійні цінні папери та бере на себе зобов'язання перед їх власниками), воно не відноситься до управління цінними паперами, як виду професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів), і не повинно вимагати дотримання умов провадження останньої (включаючи необхідність отримання ліцензії). Думаємо, така норма повинна бути прописана і в українському законодавстві. З цією метою частину 8 статті 17 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» (щодо переліку дій, які не вважаються професійною діяльністю з торгівлі цінними паперами) слід доповнити абзацом такого змісту: «управління посвідченими цінним папером правами».

Список літератури

1. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23 лютого 2006 року № 3480-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2006. – № 31. – ст. 268. (зі змінами). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3480-15/page5>.
2. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовтня 1996 року № 448/96-ВР // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 51. – Ст. 292 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13>.
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Відом. Верхов. Ради України. – 2003. – № 40 – 44. – ст.356 (зі змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

УДК 347.441.4

Кошева Л. І.

студентка 4 курсу, заочної форми навчання,
юридичного факультету,

Дніпровський національний університет ім. Олеся Гончара

ЗАХИСНІ ЗАСТЕРЕЖЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ КОНТРАКТІВ

Сьогодні, коли більшість держав прагне до інтеграції у світове товарно-грошове співтовариство, врегульована зовнішньоекономічна діяльність та налагоджені міжнародні відносини відіграють значну роль для економічного розвитку. Основною формою зовнішньоекономічних відносин є зовнішньоекономічний договір (контракт). Відповідно до п. 9 ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [1] під зовнішньоекономічним договором (контрактом) розуміють матеріально оформлену угоду двох чи більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямовану на встановлення, зміну чи припинення їхніх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.

Зовнішньоекономічний договір, як і кожний офіційний документ, має відповідну структуру та зміст. В наказі Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України «Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)» № 201 від 2001 р. [2] передбачена послідовність договірних умов, які розроблялись у ході розвитку та вдосконалення національного законодавства й міжнародно-правових актів.

В окремих договірних умовах фіксуються права та обов'язки сторін договору, що становлять його зміст. В той же час, зміст договору – це не тільки сукупність його договірних умов, але це і засоби, (зокрема захисні застереження), які забезпечують виконання договору належним чином. У свою чергу захисні застереження є самостійною договірною умовою. Перед тим як укласти зовнішньоекономічний договір (контракт) з закордонним контрагентом, необхідно ретельно перевірити правовий статус контрагента, його конкурентоспроможність та ділову репутацію у країні, де він зареєстрований. Особливо бажалось відзначити, що навіть у сфері міжнародно-правових відносин слід завжди пам'ятати про пильність та враховувати особливості зовнішнього ринку, тобто ризики, які притаманні комерційної діяльності.

Тому дослідження інституту захисних застережень при укладанні зовнішньоекономічних договорів, має не тільки теоретичне, але і практичне значення при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

Теоретичну основу дослідження склали праці вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: М. Й. Брагінського, Беляєвої В. П., В. В. Вітрянського, А. С. Довгерта, В. І. Кисіля, А. В. Луць, В. В. Луця, В. С. Мілаша, В. Л. Мусіяки, М. М. Сибільова, І. В. Спасибо-Фатєєвої, Я. М. Шевченко, а інших.

На доктринальному рівні захисне застереження визначається як умова комерційного, у тому числі зовнішньоекономічного, договору, що має особливу структурну побудову, подібну нормі права (гіпотезу, диспозицію, а іноді й санкцію), головне функціональне призначення якої полягає у стабілізації договірної дисципліни та захисті комерційних інтересів сторін шляхом розподілу між ними можливих ризиків (об'єктивного характеру) та яка відповідно регламентує права та обов'язки сторін при настанні обставин, що відповідають певним кваліфікаційним ознакам, а насамперед закріплює домовленість сторін щодо модифікації окремих первісних умов договору або (у разі їх відсутності) їх первісного встановлення. Захисні застереження покликані відновити початкову зацікавленість сторін у виконанні договору, тим самим зберегти сам договір. Припинення договірних відносин з наступним звільненням сторони (сторін) від відповідальності, як правило, передбачається, коли збереження договору стає неможливим чи недоцільним, а також якщо одна зі сторін

договору при настанні певних обставин відмовилася виконати припис захисного застереження [3].

Чинне законодавство не містить загального визначення захисного застереження. Означена договірна умова згадується тільки у Положенні «Про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів)», затверджену наказом Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 2001 р. № 201 (сторони за домовленістю можуть передбачати у договорі різного роду захисні застереження), та Додатку 2 до постанови КМУ та НБУ «Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми щодо зовнішньоекономічних договорів (контрактів), що передбачають розрахунки в іноземній валюті» від 1995 р. № 444 [4].

Треба зазначити, що сьогодні в Україні ні на практичному, ні на законодавчому рівні не проведено загальної систематизації захисних застережень. Але юристи-господарники (наприклад, В. С. Мілаш,) всі існуючі у світовій комерційній практиці застереження систематизували за змістовними ознаками: I. За умовою договору, можливість модифікації якої вони передбачають; а) Застереження, що стосуються ціни: валютно-цінові, мультивалютні, товарно-цінові, валютно-товарні (адаптаційно-цінові застереження), а також застереження про більш вигідну купівлю та більш вигідний продаж; б) Застереження, що стосуються відповідальності: про форс-мажор (або обставини переборної сили), про ускладнюючі обставини, а також про спеціальні ризики, в) що стосуються кількості та якості товару (тобто застереження про можливість відступу. II. За сферою застосування застереження розподіляються на два різновиди; а) Загальні захисні застереження – це застереження, які можуть використовуватися у будь-яких зовнішньоекономічних договорах. Найбільш типовим прикладом є застереження про ускладнюючі обставини, а також арбітражне застереження; б) Спеціальні захисні застереження, особливість яких полягає в тому, що вони можуть міститися лише у певних різновидах договорів, наприклад у договорах торгово-посередницького характеру (агентських, консигнації, франчайзингу тощо). III. За формою викладення застереження поділяють на два різновиди: а) Застереження із простою формою викладення, які містять у своїй структурі лише гіпотезу та диспозицію, а санкція взагалі відсутня; б) Застереження з ускладненою формою (тобто які крім гіпотези та диспозиції мають власні санкції). IV. За характером спрямованості на захист комерційних інтересів сторін; а) Однозахисні застереження – спрямовані на захист комерційних інтересів лише однієї сторони в договорі. Наприклад, застереження делькредере про більш вигідні продаж та купівлю тощо; б) Двозахисні застереження передбачають захист комерційних інтересів обох сторін договору.

Таким чином, передумовами використання захисних застережень є: ризиковий характер зовнішньоекономічної діяльності; необхідність розподілу ризику; тривалий час виконання зовнішньоекономічних договорів; особливість правового регулювання відносин, пов'язаних з укладанням та виконанням зовнішньоекономічних договорів; свобода договору, а також (стосовно лікарських засобів) відсутність правового механізму забезпечення якості при транспортуванні, ввезенні на митну територію України та зберіганні на митних складах.

Список літератури

1. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 6 апр. 1991 г. // Відом. Верхов. Ради України. 1991 р. № 29. – ст. 377 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/959-12>.
2. Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів): Наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 201 від 06.09.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0011600-13>.
3. Захисні застереження [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/85671/pravo/zahisni_zasterezhennya.
4. Про типові платіжні умови зовнішньоекономічних договорів (контрактів) і типові форми захисних застережень щодо зовнішньоекономічних договорів (контрактів), що передбачають розрахунки в іноземній валюті: Постанова КМУ та НБУ від 21.06.95. № 444 // Зб. Постанов Уряду України 2003. – № 9. – Ст. 243 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/444-95-p/page>.

УДК 349.23/24

Покрас О. С.
студентка IV року навчання,
Інститут післядипломної освіти
Київського національного університету імені Тараса Шевченка

РОЛЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ У СИСТЕМІ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ ЧЕРЕЗ НОРМИ ТРУДОВОГО ПРАВА

За визначенням, наданому у законі України «Про оплату праці» заробітна плата – «це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Розмір заробітної плати залежить від складності та умов виконуваної роботи, професійно-ділових якостей працівника, результатів його праці та господарської діяльності підприємства» [1].

Також законодавець передбачив поділ заробітної плати на основну та додаткову. Основна заробітна плата – «винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм, що встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців». Додаткова заробітна плата – «винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Вона включає доплати, надбавки, гарантійні і компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій» [1].

За ст. 111 КЗпП при невиконанні норм виробітку не з вини працівника йому надається плата за фактично виконану роботу, що мінімально має становити дві третини тарифної ставки від встановленого розряду (окладу). За ст. 112 КЗпП у ситуації виготовлення продукції з браком не з вини працівника оплата проводиться за зниженими розцінками. За наявності браку у продукції, що «стався внаслідок прихованого дефекту в оброблюваному матеріалі, а також брак не з вини працівника, виявлений після приймання виробу органом технічного контролю, оплачується цьому працівникові нарівні з придатними виробами». Неоплачується працівникові лише повний брак з його вини, а частковий – за зниженими розцінками [2; 3, с. 103 – 120].

Для забезпечення мінімальних гарантій встановлюється мінімальний розмір заробітної плати, що є межею, нижчою за яку оплата праці здійснюватись не може. Станом на 1 січня 2018 року Законом «Про Державний бюджет України на 2018 рік» статтю 8 встановлено розмір заробітної плати на рівні 3723 гривні у місячному обсязі, 22,41 гривні погодинному розмірі [4].

Для забезпечення справедливості у розподілі заробітної плати законодавець передбачив створення тарифної системи оплати праці. Роботи таким чином розподіляються в залежності від рівня їхньої складності та їм присвоюється розряд. Водночас працівникам присвоюється кваліфікація, а також застосовується розряд тарифної сітки для того, щоб визначити справедливий рівень заробітної плати для нього. Кабінет Міністрів підписав постанову «Про оплату праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери» № 1037 від 28 грудня 2016 р., за якою запроваджується єдина тарифна сітка оплати праці робітників та службовців по загальних (наскрізним) професіях і посадах [5].

Відповідно ст. 7 Закону України від 01.07.93 р. «Про колективні договори й угоди» встановлюється порядок регулювання трудових правовідносин між працівниками а роботодавцями. Положення договорів мають стосуватися у тому числі нормування і оплати праці, встановлення форми, системи, розмірів заробітної плати та інших видів трудових виплат (доплат, надбавок, премій та ін.), нормування і оплати праці, встановлення форми, системи, розмірів заробітної плати та інших видів трудових виплат (доплат, надбавок, премій та ін.) [6].

Зауважимо, що виплата заробітної плати є не правом, а обов'язком роботодавця. Порушення роботодавцем законодавства в частині оплати праці може бути причиною скрутного матеріального становища підлеглих та подачу позову до суду. За умови порушення виникають підстави для притягнення до кримінальної відповідальності згідно

ст. 175 ККУ. Безпідставна умисна не виплата зарплати за п. 1 зазначеної статті «карається штрафом від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років, або виправними роботами на строк до двох років, або позбавленням волі на строк до двох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років», а при нецільовому використанні зазначених коштів сума штрафу зростає до меж 500 – 1000 неоподаткованих мінімумів, обмеження волі на строк до п'яти років, або позбавлення волі на строк до трьох років. Звільнення від кримінальної відповідальності можливе за умов, якщо до притягнення до кримінальної відповідальності правопорушення було усунуто [7].

Прикладом несвоєчасної виплати заробітної плати може бути справа № 2-552/10 від 21 січня 2009 року, розглянута Броварським міськрайонним судом Київської області. ДП СПМК 1 ЗАТ фірма «Теплицьтехмонтаж» мав заборгованість по заробітній платі за період із серпня 2008 року по березень 2009 року в обсязі 9580,74 грн В результаті розгляду справи було постановлено стягнути з підприємства на користь потерпілої особи заробітну плату у розмірі 9580 (дев'ять тисяч п'ятсот вісімдесят) грн 74 коп. та моральну шкоду у розмірі 2000 (дві тисячі) грн. Іншим прикладом не виплати уже додаткової заробітної плати звернення до до Бучацької ЦКРЛ позивачки про стягнення заборгованості по заробітній платі, зокрема, доплаті за використання в роботі дезінфікуючих засобів – хлорки, за що передбачена доплата у розмірі 10 відсотків посадового місячного окладу (за червень 2009 року та за період з січня 2012 року по жовтень 2013 року вказані надбавки не виплачувалися). Суд встановив задоволити позов та стягнути із Бучацької центральної комунальної лікарні 3049,05 (три тисячі сорок дев'ять грн 05 коп.) грн заборгованості по додатковій заробітній платі за червень 2009 року та за період з січня 2012 року по жовтень 2013 року, а також судовий збір в обсязі 243,60 грн [8].

Ми вважаємо, що справи стосовно не виплати заробітної плати є досить однотивними, оскільки за умови доведення вини роботодавця суд вирішує справу на користь потерпілої сторони та виносить рішення стосовно виплати зарплати та компенсації моральної шкоди потерпілому. Заробітну плату можна вважати мінімально необхідним заохоченням до праці (основною умовою працевлаштування є саме оплатність праці). Якщо оплата за сумлінно виконану роботу є несправедливою по відношенню до інших працівників (не використовується тарифна система) або оклад не забезпечує нормальних умов життя, людина шукатиме інші способи заробітку додатково до основної роботи або залишить поточного роботодавця для іншої роботи. Оскільки персонал для підприємства є виключно необхідним ресурсом для економічної діяльності, заробітна плата виступає необхідним мотивувальним елементом у загальній системі матеріальної мотивації працівників до трудової діяльності.

Список літератури

1. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. № 108/95-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
3. Долгіх Н. П. Трудове право: навч. посіб. / Н. П. Долгіх, В. П. Марущак. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – 252 с.
4. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 07.12.2017 № 2246-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2246-19>.
5. Про оплату праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1037 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/249637026>.
6. Про колективні договори і угоди: закон України від 1 липня 1993 року № 3356-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>.
7. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
8. Про затвердження Положення про преміювання працівників органів прокуратури, Національної академії прокуратури України та членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії прокурорів. Наказ Генеральної прокуратури від 09.08.2017 № 234 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1028-17>.

СЕКЦІЯ 22

SECTION 22

**РОЗВИТОК АДМІНІСТРАТИВНОГО ТА
МИТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ ТА СВІТІ
DEVELOPMENT OF ADMINISTRATIVE AND
CUSTOMS LAW IN UKRAINE AND THE WORLD**

УДК.342.9

Іщенко Л. В.

аспірант кафедри державно-правових дисциплін,
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРИНЦИПУ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ
ПОЛІЦІЇ ТА ГРОМАДИ: ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК УСПІШНОГО
РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ**

Сьогодні ми можемо спостерігати глибокі та докорінні зміни, які відбуваються у відносинах між населенням і державними установами. Відбувається становлення правової держави і громадянського суспільства в Україні.

Підписавши Угоду про Асоціацію між Україною та Європейським Союзом і таким чином засвідчивши свої євроінтеграційні прагнення, наша держава взяла на себе певні зобов'язання щодо реформування правоохоронної системи України шляхом коригування завдань і функцій правоохоронних органів, запровадження нових принципів і моделей їх діяльності та критеріїв оцінки роботи, з метою ефективного забезпечення правопорядку в суспільстві. Для успішного здійснення реформування правоохоронної системи необхідно досягти наступних цілей:

- підвищення довіри населення до діяльності органів внутрішніх справ, а також авторитету працівника органу внутрішніх справ;
- підвищення ролі інститутів громадянського суспільства та органів місцевого самоврядування в заходах забезпечення прав і свобод населення;
- налагодження тісної співпраці з населенням та місцевими громадами.

Прийняття Закону України «Про Національну поліцію» стало новою віхою реформування системи правоохоронної діяльності нашої країни. Даним законодавчим актом було засвідчено перехід від карального до соціально-сервісного змісту діяльності органів внутрішніх справ.

У зв'язку з виконанням Національною поліцією України важливих функцій і широких державно-владних повноважень до ключових засад діяльності Національної поліції України необхідно віднести принцип партнерства між представниками поліції та місцевої громади. Практика багатьох країн світу (Британії, Німеччини, Чехії, Бельгії, Данії, Естонії, Латвії, Литви, США та інших) засвідчила: поліція діє значно ефективніше, якщо співпрацює з громадою.

Таку модель поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, називають англomовним терміном «Community policing». Вона побудована на принципах постійної комунікації та індивідуальному підході до вирішення місцевих проблем у взаємодії з населенням та відповідними органами влади.

Слід зазначити, що основними завданнями моделі поліцейської діяльності, котра базується на принципі Community Policing є:

- 1) запобігання і обмеження злочинності;
- 2) викорінення негативних соціальних явищ (вулична проституція, споживання алкогольних напоїв у публічних місцях, агресивне жебрацтво, графіті, засмічення вулиць);

- 3) підвищення почуття безпеки та якості життя мешканців;
- 4) ініціювання активності обивателів і створення коаліції із метою підтримання публічної безпеки та порядку;
- 5) покращання ставлення населення до поліції;
- 6) підвищення комфорту життя в громадах (як кінцевий результат) [1, с. 18].

Можна виділити шість основних моделей впровадження принципу «Community Policing» на практиці: поліцейське обслуговування, засноване на територіальному принципі (Area-based Policing); товариство багатьох агенцій (Multi-agency Partnerships); попередження злочинів силами громади (Community Crime Prevention); стратегії поліцейсько-громадського контакту (Police-public Contact Strategies); територіально-базовані піші патрулі (Area-based Foot Patrols); залучення громади та консультування з громадами (Community Involvement and Consultation) [2].

У розділі VIII Закону України «Про Національну поліцію» міститься ряд вимог до органів внутрішніх справ щодо забезпечення взаємодії поліції з населенням. Зокрема, розділ «Громадський контроль Національної поліції» передбачає: звіт про поліцейську діяльність; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування. Також цим розділом визначено, що поліція взаємодіє з громадськістю шляхом підготовки та виконання спільних проектів, програм та заходів для задоволення потреб населення та покращення ефективності виконання поліцією покладених на неї завдань [3].

Шляхи реалізації сформованого у законах принципу взаємодії населення і поліції на засадах партнерства закріплено також і у відповідних підзаконних актах.

Зокрема у Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції, яка була затверджена у 2017 році у розділі III на поліцейського, з метою впровадження принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, покладено обов'язок організовувати роботу за такими напрямками:

- 1) протидія злочинності, профілактика правопорушень та охорона публічного порядку за участю населення;
- 2) співпраця з органами місцевого самоврядування, представниками територіальних громад, населенням, керівниками підприємств, соціальних, навчальних та культурних закладів, закладів захисту дітей з метою реалізації принципу взаємодії з населенням на засадах партнерства, обмін інформацією для подальшого її використання під час виконання службових обов'язків;
- 3) визначення спільних пріоритетних напрямів роботи та її оцінювання з урахуванням думки і потреб громадськості [4].

Безумовно у складний час трансформаційних перетворень національної правової системи, відбувається лише пошук найбільш оптимальної моделі реалізації принципу партнерської взаємодії поліції і населення.

Отже, ми бачимо, що сьогодні на законодавчому рівні закладаються підвалини нової поліцейської діяльності, заснованої на принципі партнерства. Однак для вдосконалення взаємодії поліції з населенням, вважаємо за потрібне на законодавчому рівні закріпити наступні положення:

– потрібно закріпити у відповідному законодавчому акті створення консультативних комітетів при кожному поліцейському підрозділі. Усі рішення та побажання громадськості, які розглядалися на засіданнях цих консультативних комітетів повинні в обов'язковому порядку включатися в плани роботи відповідного поліцейського підрозділу;

– передбачити нормативне закріплення видів морального та матеріального заохочення членів громадських формувань, а також громадян які приймають індивідуальну участь в правоохоронній діяльності;

– необхідно на законодавчому рівні зобов'язати керівників територіальних органів поліції приймати відомчі нормативні акти за результатами зустрічей з представниками органів місцевого самоврядування;

– з метою впорядкування та поглиблення взаємодії поліції та громади потрібно у відповідні законодавчі акти внести зміни стосовно впровадження механізму координаційних угод. Тим паче, що чинним Законом України «Про Національну поліцію» передбачено ряд механізмів, які могли б забезпечити контроль за виконанням положень координаційних угод органами поліції. До них можна віднести звіт про поліцейську діяльність, в якому керівники територіальних органів поліції інформують громадськість про результати своєї діяльності за поточний рік, а також можливість прийняття резолюції недовіри керівникам поліції.

Таким чином, подібні зміни в роботі Національної поліції є відображенням сучасних тенденцій розвитку державного управління у багатьох демократичних країнах. Реформування правоохоронної системи у контексті сервісної діяльності повинна базуватися перш за все на довірі до працівників правоохоронних органів та принципах партнерства. Застосування даних моделей взаємодії сприятиме підвищенню якості роботи поліції на місцях та більш ефективному досягненню цілей проголошених в державі реформ.

Список літератури

1. Funk A. Community Policing in den USA / A. Funk // Bürgerrechte & Polizei. Heft 64. – Berlin, 1999. – №. 3. – P. 16 – 27.

2. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепція, теорія та практика // Посібник № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pravo.org.ua/img/booNs/files/14586534582015_community_oriented_policing_in_europe.pdf.

3. Про Національну поліцію [Електронний ресурс]: закон України [прийнято Верховною Радою від 02.07.2015 № 580-VIII]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/580-19/page>.

4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції від 28.07.2017 № 650 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1041>.

УДК 342.97:334.722.1

Яринко Б. В.

здобувач юридичного факультету,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС АРБІТРАЖНОГО КЕРУЮЧОГО

З нашої точки зору, будь-яка суспільна інституція, покликана вирішувати і усувати протиріччя і конфлікти в суспільстві, підвищувати ступінь упорядкованості суспільних відносин, які постійно ускладнюються і удосконалюються, утворює своєю діяльністю, врегульованою нормами права, певний адміністративно правовий інститут. Це стосується як різного роду державних органів, органів виконавчої влади, спеціалізованих органів з особливим статусом, всього, що можна об'єднати під терміном «публічна адміністрація» і не в меншій мірі також і недержавних суб'єктів, таких як різного роду саморегульвні громадські організації, органи суддівського самоврядування, організації адвокатів, нотаріусів, експертів та їх професійні спільноти, природоохоронні, антикорупційні громадські організації, організації у сфері захисту прав споживачів, органи медіації і посередництва у вирішенні трудових і господарських спорів, тощо. В наведений ряд

спеціалізованих інституцій, чия діяльність має публічно-правовий характер і реалізується в тому числі і у вигляді відповідних адміністративних правовідносин, у повній мірі вписується інститут арбітражного керуючого, адміністративно-правовий статус якого є цікавим з точки зору науки і практики та вивченим недостатньо, порівняно з суто господарсько-правовими і господарсько-процесуальними аспектами діяльності арбітражного керуючого.

З огляду на зазначене, а також на те, що правовий статус арбітражного керуючого є багаторівневою і комплексною конструкцією, слід очевидно виділити ті його елементи, що формують адміністративно-правовий статус на основі адміністративно-правового регулювання, та втілюють певну частину предмету і методу адміністративного права, який як відомо, в сучасній літературі розуміється як адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації щодо надання адміністративних послуг та адміністративна діяльність суб'єктів публічної адміністрації щодо здійснення управлінської (виконавчо-розпорядчої) діяльності [1, с. 9].

Немає жодних сумнівів, що діяльність арбітражних керуючих часто розповсюджується далеко за межі, окреслені індивідуальною господарською справою, оскільки банкрутство, або в широкому розумінні неплатоспроможність – це завжди відображення цілого комплексу проблем – економічних, правових, політичних, соціально-демографічних, що впливають на рівень соціально-економічного розвитку і рівень життя в країні. Вирішення цих проблем можливе тільки одночасно на локальному і макрорівні як через процедуру відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом, так і через формування оптимальних суспільних інституцій, однією з яких є безперечно інститут діяльності арбітражного керуючого.

За своїм характером нагляд та контроль розпорядника майна є публічним та імперативним, не залежить від волевиявлення боржника та його органів, носить публічний характер, має на меті забезпечення прав та інтересів як боржника, так і його кредиторів [2, с. 34].

Таким чином, для з'ясування структури адміністративно-правового інституту правового статусу арбітражного керуючого необхідно серед прав, обов'язків і відповідальності арбітражного керуючого виділяти ті права і обов'язки, реалізація і виконання яких регламентуються нормами адміністративного права і адміністративну відповідальність у вигляді адміністративного стягнення, що застосовується за корупційні правопорушення, порушення трудового, природоохоронного та іншого законодавства, та прямо передбачено диспозиціями статей КУпАП, та адміністративну відповідальність арбітражного керуючого в широкому розумінні, як відповідальність за свої рішення, дії чи бездіяльність, що може наступати у вигляді специфічних організаційно правових наслідків, тобто інших видів адміністративного примусу, аніж санкції особливої частини КУпАП.

Саме в такому вигляді – специфічні права і обов'язки в межах адміністративного права і специфіка адміністративної відповідальності, включаючи всі її аспекти, можна буде вести мову про самостійний правовий інститут адміністративно-правового статусу арбітражного керуючого.

Список літератури

1. Адміністративне право України. Т. І. Загальне адміністративне право: навчальний посібник / [В. В. Галунько, В. І. Курило, С. О. Короєд, та ін.]; за ред. проф. В. В. Галунька. – Херсон: Грінв Д.С., 2015. – 272 с.
2. Пригуза П. Д. Науково-практичний коментар Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» / П. Д. Пригуза, А. П. Пригуза. – Херсон: Видавництво «ТДС». – 2013. – 304 с.

Бідюк Д. А.

Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

Науковий керівник:

Толкачова І. А.

к. ю. н., доцент,

Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ В УКРАЇНІ

Україна, як досить молода держава, перебуває на етапі становлення та розбудови як правової у якій людина є найвищою соціальною цінністю. Розвиток демократії та верховенство права, які, у свою чергу, є підґрунтям для належного функціонування державних органів країни, можливі лише завдяки діяльності інституту адвокатури.

Адвокатура є невід'ємною частиною державного механізму діяльності правосуддя, забезпечує життєво необхідне ефективне функціонування судової влади. Головна мета діяльності адвокатури – надання правової допомоги необмеженому колу осіб, саме тому адвокати повинні дотримуватися високих етичних стандартів при здійсненні своєї діяльності.

Потрібно зазначити, що адвокат відіграє колосальну роль для підвищення рівня довіри населення до держави та законодавця. Основний обов'язок адвоката полягає в тому, що він сприяє захисту громадян від порушень закону щодо них, тобто своїми діями адвокат сприяє зміцненню законності.

Згідно з Конституцією України адвокатура діє для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах та в інших державних органах [1].

Зазначимо, що, відповідно до ст. 2 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI адвокатура України є недержавним самоврядним інститутом, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання своєї організації і діяльності в порядку, встановленому цим Законом [2]. На сьогодні, в Україні тривають дискусії відносно допустимості втручання держави у діяльність адвокатури та стосовно змін до законодавства щодо організації та діяльності адвокатури, тому можна вважати, що в нашій країні адвокатура перебуває на початковому рівні свого становлення, поступово переростаючи у стійку та стабільну систему.

При визначенні статусу та місця адвокатури в суспільстві слід акцентувати увагу на напрямках і умовах її взаємодії з державними органами, адже це має певну специфіку. Дії адвоката досить багатофункціональні, представляючи інтереси громадян у кримінальному, господарському, адміністративному та цивільному судочинстві він спрямовує свою діяльність не тільки на задоволення інтересів приватної особи, а й на забезпечення принципу змагальності судового процесу, досягнення істини, охорону прав громадян і, тим самим, створення демократичної правової держави, проголошеної Конституцією України, що принципово як для суспільства, так і для держави.

Вільчик Т. Б. у одній із своїх наукових робіт зазначила про існування певного «інституту правової допомоги адвоката», яким є конституційний міжгалузевий інститут, який регулює діяльність адвоката по забезпеченню доступу до правосуддя та з надання

правової допомоги необмеженому колу фізичних та юридичних осіб у юрисдикційних провадженнях, спрямовану на сприяння в реалізації правових можливостей суб'єктів права з метою вирішення проблемної правової ситуації і досягнення максимально сприятливого результату для цих осіб [3, с. 245].

На нашу думку, інститут правової допомоги адвоката може вважатися допоміжним правовим інститутом для загального інституту правової допомоги, який, у свою чергу, координує та контролює діяльність усіх суб'єктів права на надання правової допомоги в Україні.

Захист прав людини і громадянина, а саме для цієї мети створена адвокатура набуває значення найважливішої функції в державі, яка спрямована на розвиток та демократизацію суспільства.

Список літератури

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/go/254k/96-вр.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
3. Вільчик Т. Б. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі / Т. Б. Вільчик // Право України. – 2014. – С. 243 – 250.

УДК 347.965 (043.2)

Мельничук І. С.

Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

Науковий керівник:

Толкачова І. А.

к. ю. н., доцент,

Навчально-наукового Юридичного інституту
Національного авіаційного університету

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АДВОКАТСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні, значна кількість справ (цивільних, кримінальних, адміністративних, господарських та інших) вирішується через суди. Обидві сторони мають своїх представника чи захисника під час вирішення справи. Відповідно до законодавства України, кожен має право на захист своїх інтересів в суді, а також на правову допомогу під час вирішення таких справ. Зрозуміло, що будь-хто не може захищати особу в суді, з такою метою і діють адвокати. Окрім захисту прав та інтересів окремої особи, вони захищають право та закон.

Адвокатура України – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом [1].

Адвокатуру України складають всі адвокати України, які мають право здійснювати адвокатську діяльність. Вона здійснює свою діяльність на принципах верховенства закону, незалежності, демократизму, гуманізму й конфіденційності.

Адвокат – фізична особа, яка здійснює адвокатську діяльність на підставах та в порядку, що передбачені Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 року № 5076-VI. Адвокатом може бути фізична особа, яка має повну вищу юридичну освіту, володіє державною мовою, має стаж роботи в галузі права не менше двох років, склала кваліфікаційний іспит, пройшла стажування, склала присягу адвоката України та отримала свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю [1].

За загальним правилом адвокат зобов'язаний надавати юридичну допомогу будь-якій особі, яка потребує захисту. В обов'язки адвоката не повинен входити пошук «моральної

чистоти справи», яка може оцінюватися кожним індивідуально, адвокат не має права бути «суддею» свого клієнта. Функція адвоката одностороння, реалізуючи її, адвокат об'єктивно сприяє в якійсь мірі і здійсненню правосуддя, але це не головна його задача. Адвокат не має права «зраджувати» свого клієнта заради «торжества правосуддя» [2, с. 268].

Одним з головних принципів адвокатури є законність. Тобто обов'язковою умовою діяльності адвоката є суворе дотримання вимог закону. Це означає, що адвокат покликаний захищати справжні, а не уявні права особи, не будь-які її інтереси, а тільки законні. При зверненні до нього за юридичною допомогою адвокат має право і зобов'язаний самостійно визначати законність або незаконність вимог особи, яка до нього звернулася. Для адвоката головним має бути те, що засоби і методи захисту його клієнта повинні бути засновані тільки на законі [3, с. 125]. Тому при відстоюванні інтересів свого клієнта адвокат не має права порушувати етичні норми і вже тим більше вчиняти будь-які злочини – представляти підроблені документи, впливати на свідків або потерпілих для дачі ними неправдивих показань тощо.

На сьогодні, в судах ведеться багато справ з різних питань, які стосуються всіх галузей права. Звичайній людині важко самостійно розібратись в численних нормативно-правових актах, тому легше звернутись до практикуючого адвоката, який може знайти шляхи вирішення будь-якої проблеми. Тому адвокатам і довіряють таку функцію як представництво та захист прав і інтересів осіб в суді.

Отже, надання адвокатами на професійній основі різних видів кваліфікованої юридичної допомоги фізичним і юридичним особам має особливо важливе значення для забезпечення ефективного захисту їх прав та законних інтересів від будь-яких видів свавілля з боку недобросовісних громадян, підприємців, інших правопорушників, в тому числі з боку держави в особі несумлінних і некомпетентних працівників органів дізнання, слідчих, прокурорів і суддів. Вирішення адвокатурою завдань, пов'язаних з наданням фізичним і юридичним особам кваліфікованої юридичної допомоги, відповідає не тільки приватним інтересам зазначених осіб, а й громадським інтересам всього суспільства.

Список літератури

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Зейкан Я. П. Адвокат: навички професії : практ. посіб. / Я. П. Зейкан. – 2-ге вид., стер. – К. : КНТ : Вид. Ліпкан О.С., 2011. – 788 с.
3. Організація судових та правоохоронних органів : підручник / Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого ; за ред.: І. Є. Марочкін. – Х. : Право, 2013. – 448 с.

УДК 342.565.2 (043.2)

Пущик І. М.

студентка,

Навчально-наукового Юридичного інституту

Національного авіаційного університету

Науковий керівник:

Толкачова І. А.

к. ю. н., доцент,

Навчально-наукового Юридичного інституту

Національного авіаційного університету

ФОРМИ ЗВЕРНЕННЯ ДО КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

Одним із основоположних принципів організації та функціонування правової держави є верховенство конституції в системі нормативних актів, її пряма, безпосередня дія. Інститут конституційного правосуддя існує в переважній більшості сучасних країн, що пов'язано із

загальновизнаною ідеєю правової держави. В Україні єдиним органом конституційної юрисдикції є Конституційний Суд України. Даний орган уповноважений перевіряти відповідність законів та інших правових актів Конституції України.

При дослідженні діяльності Конституційного Суду України не можливо оминати питання форм звернення до даної структури: конституційне подання, конституційне звернення та конституційна скарга. Відповідно до Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. № 2136-VIII ч. 1 ст. 51 визначає «конституційне подання» як письмове клопотання щодо визнання акта (його окремих положень) неконституційними та офіційного тлумачення Конституції України. Важливою ознакою конституційного подання є те, що дану форму звернення можуть застосовувати окреме коло суб'єктів, а саме: Президент України, не менше як 45 народних депутатів України, Верховний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим [1].

Стосовно конституційного звернення, законодавець визначає в законі, що це подане до Суду письмове клопотання про надання висновку щодо відповідності Конституції України чинного міжнародного договору України або міжнародного договору, що вноситься до Верховної Ради України для надання згоди на його обов'язковість; відповідності Конституції України питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою; додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з посади в порядку імпичменту; відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України; відповідності нормативно-правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим Конституції України та законам України. Суб'єктами конституційного подання є також і суб'єктами конституційної звернення [1].

Інститут конституційної скарги є новим для України але вже давно відомим для міжнародної спільноти. В Україні він був запроваджений в результаті судової реформи. Так, відповідно до ч. 1 ст. 55 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. № 2136-VIII конституційна скарга – це подане до Суду письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу. Головною особливістю даної форми звернення є її коло суб'єктів, а саме особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України. До суб'єктів права на конституційну скаргу не належать юридичні особи публічного права [1].

Ведення конституційної скарги вивели українське конституційне судочинство на європейський рівень. Дуже багато дослідників даного питання покладають великі сподівання на дане нововведення, а саме вони запевняють, що інститут конституційної скарги зробить конституційне судочинство доступнішим для громадян. Як зазначає Голова Секретаріату Конституційного суду України: «Оскільки в Україні конституційна скарга – це новий для правової системи інститут, його ще потрібно пристосувати до реалій правового життя держави. Наш законодавець обрав саме таку модель конституційної скарги, напевно, вважаючи її найбільш ефективним та дієвим інструментом забезпечення прав людини. У будь-якому разі конституційна скарга має стати додатковою гарантією у механізмі захисту прав людини та зробити конституційне судочинство доступним для громадян. Ще один момент – будь-яке позитивне рішення Конституційного Суду України за конституційною скаргою усуватиме загрозу ухвалення негативного рішення Європейським судом з прав людини проти нашої держави» [2].

Отже, в Україні існує три форми звернення до Конституційного Суду України: конституційне подання, конституційне звернення та конституційна скарга, яка є новинкою

для українського конституційного судочинства. Зміни, які відбуваються у судовій владі дають можливість Україні налаштувати свою діяльність на європейський рівень, оскільки конституційна скарга це форма звернення, яка вже давно запроваджена в європейській країнах. Також, важливо зазначити, що конституційна скарга можливо забезпечить зменшення негативних рішень Європейського суду з прав людини проти України, і, звичайно, це розширить можливості громадян із захисту своїх прав.

Список літератури

1. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19/page>.

2. Інтерв'ю керівника Секретаріату Конституційного Суду України Ярослава Василькевича [Електронний ресурс] // «Юридичне джерело». – 2017. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/publikaciya/intervyu-kerivnyka-sekretariatu-konstytuciynogo-sudu-ukrayiny-yaroslava-vasylkevycha>.

УДК 340.1

Шапенко Л. О.

асистент кафедри теорії та історії держави і права,
Навчально-наукового юридичного інституту
Національний авіаційний університет,

Кузьо Ю. В.

студентка 1 курсу,
Навчально-наукового юридичного інституту
Національний авіаційний університет

**ПРАВОВА ІНТЕГРАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА
СУЧАСНУ ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ**

Аналіз наукової літератури та доктринальних досліджень правової системи України свідчить про необхідність здійснення нових теоретичних розробок, наукового осмислення та розвитку питання правової інтеграції у вітчизняній правовій науці. Адже глобалізаційні процеси сьогодення, породжуючи якісно нові суспільні відносини, впливаючи на трансформацію правової дійсності та зміну підходів до будівництва державних інститутів, зумовлюють зближення сучасних правових систем та відповідно правову інтегрованість нашої держави. При цьому ефективність правової інтеграції багато в чому залежить від заходів і способів, які використовуються державами на різних стадіях її реалізації. Зокрема, мова йде про створення демократичних засад розвитку суспільства, формування правової держави, реформування інституційної та нормативної частин правової системи суспільства, підвищення рівня правової свідомості населення відповідно до основних засад європейського права.

Беручи до уваги сучасні тенденції розвитку правової системи України, слід наголосити, що зближення національного законодавства із європейською системою права забезпечує розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави в рамках Європейського Союзу та сприяє поступовому зростанню добробуту населення [1, с. 115].

Процес інтеграції правових систем пов'язаний з питанням трансформації державно-правового простору і проблемою глобалізації. У контексті наближення законодавства України до законодавства Європейського Союзу поняття «гармонізація законодавства» найбільш повно розкриває зміст і сутність процесів правової інтеграції [2, с. 223]. Термін «гармонізація законодавства» є універсальним, найбільш широким та таким, що охоплює всі інші поняття, які застосовуються для характеристики окремих аспектів правової

інтеграції. Разом з тим, варто зазначити низку характерних особливостей правової інтеграції: 1) складовою частиною правової інтеграції є інтеграція права задля формування основи для об'єднаної взаємодії соціальних систем; 2) суб'єктами правової інтеграції є учасники, які наділені повноваженнями ухвалювати владні правові рішення та застосовувати правові засоби; 3) спланованість і регламентованість інтеграційних процесів; 4) гарантованість врахування інтересів її учасників; 5) чітко визначені методи здійснення правової інтеграції.

Правова інтеграція, що спрямована на зниження суперечностей між різними системами та утворення єдиної глобальної правової системи, зараз набирає швидкості, в результаті чого виникають нові форми співпраці, поглиблюється взаємодія держав. Внаслідок тісної та конструктивної взаємодії і розвитку інтеграційних процесів межі між основними типами правових систем світу стираються, стають менш очевидними і більш формальними. Так, на сьогодні поширеною є тенденція зближення англосаксонського типу права з романо-германським, що демонструє глибокі взаємозв'язки світового правового регулювання: розвиток писаного права в англосаксонській правовій системі та активніше використання судової практики в романо-германській правовій системі. Це зумовлено поглибленням економічної інтеграції, яка переплітає правові системи держав, що беруть в ній участь. Відбувається взаємний обмін правовими ідеями, рішеннями, конструкціями тощо. Інтеграція України до Європейського Союзу сьогодні є бажаним варіантом вирішення цілої низки проблем. Адже Україна є частиною Європи і європейської культурної традиції, а тому інтеграційні процеси з європейськими структурами є історично обумовленими національним, культурним та правовим розвитком. В умовах національного відродження, зростаючого усвідомлення народом України своєї європейської ідентичності, своїх базових національних інтересів така інтеграція є об'єктивним процесом [3, с. 202].

Обґрунтованими і доцільними є погляди вчених, які пропонують комплекс заходів, спрямованих на модернізацію правової системи. Модернізація національної правової системи України передбачає комплексний вплив на структурні компоненти правової системи: інституційну, нормативну, ідеологічну, функціональну, інфраструктурну та результативну підсистеми та їх елементи [4, с. 256]. І для швидкої інтеграції важливим є виконання як фундаментальних, так і прикладних наукових досліджень, що потребує комплексного вивчення значного фондового масиву галузевої інформації та знань, накопичених у наукових архівах, бібліотеках та інформаційних центрах, які функціонально стають найважливішою складовою сучасного інформаційного наукового простору.

Отже, правова система нашої держави має формуватися у межах загальноєвропейських стандартів Європейського Союзу. Оскільки міжнародний престиж України напряму залежить від оцінки світовим співтовариством нашої правової системи як надійної опори правопорядку, а також від відповідності встановленим критеріям політико-правового та соціально-економічного розвитку.

Список літератури

1. Оніщенко Н. Правова система як об'єкт пізнання загальної юридичної теорії / Н. Оніщенко // *Право України*. – 2012. – С. 258–272.
2. *Правові системи сучасності* : навч. посіб. для магістрів права / відп. ред. Ю. С. Шемшученко. – К. : Юрид. думка, 2012. – 492 с.
3. Трихліб К. О. Гармонізація законодавства України і законодавства ЄС: наближення загальноправової термінології : моногр. / К. О. Трихліб. – Х. : Право, 2015. – 224 с.
4. Луць Л. А. Європейські міждержавні правові системи: загально-теоретична характеристика: дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.01 / Л. А. Луць. – Львів, 2004. – 448 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ,
УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей Міжнародної
науково-практичної конференції
частина 3
(12 березня 2018 р.)**

Українською, англійською та російською мовами

Відповідальна за випуск: Загородний І. Д.
Комп'ютерна верстка: Григоренко Л. О.

Підписано до друку 07.03.2018 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Друк – ризографія. Умовн. друк. арк. 5,5
Гарнітура Times New Roman.
Наклад 500 примірників. Зам. № 5587

Надруковано у ФОП Гаража М. Ф.
Свідоцтво про державну реєстрацію серія В01 № 414919 від 20.01.2003 р.
36014, м. Полтава, вул. Шведська, 20-Б

Всі права захищені.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть автори.

Редакційна колегія може не поділяти думок авторів.

Офіційний сайт: <http://www.economics.in.ua>

